

Снежана Булат

РАДНА СВЕСКА 5

Уз Читанку за пети разред основне школе

РАДНА СВЕСКА 5

Уз Читанку за пети разред основне школе

Редакција Фондације Алекс Кавчић

Автор Снежана Булат

Рецензенти Наташа Бајковић, ОШ „Јосиф Панчић”, Београд
Оливера Михајловић, ОШ „Вера Радосављевић”, Неготин
Слађан Михајловић, Неготинска гимназија, Неготин

Главни уредник Смиљка Наумовић

Уредник Софија Вујчић

Илустрације Горан Витановић

Фотографије Shutterstock

Лектура Софија Вујчић

Ликовни уредник Слађана Николић

Дизајн и прелом Слађана Николић

Издавач АрхиКњига д.о.о.

Љубостињска 2, Београд

За издавача Смиљка Наумовић

Штампа Birograf Comp d.o.o., Земун

Тираж 3.000

Прво издање, 2023.

ISBN 978-86-6130-020-2

СР - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:821-82(075.2)(076.1)

37.016:811.163.41(075.2)(076.1)

БУЛАТ, Снежана Р., 1988-

Радна свеска 5 : уз Читанку за пети разред основне школе / Снежана Булат ; [илустрације Горан Витановић]. - 1. изд. - Београд : АрхиКњига, 2023 (Земун : Birograf Comp). - 60, 80 стр. ; илустр. ; 29 см

Насл.стр. приштампаног текста : Радна свеска 5 : уз Граматику за пети разред основне школе / Биљана Бранин Јатиновић. - Оба рада штампана у међусобно обрнутим смеровима. - Тираж 3.000. - Библиографија: стр. 60.

ISBN 978-86-6130-020-2

COBISS.SR-ID 108243465

Министарство просвете, науке и технолошког развоја
Републике Србије одобрило је овај уџбеник за употребу
у школама решењем број:

650-02-00139/2022-07 од 27.1.2023. године.

Садржај

СВЕТ ЉУБАВИ

Лирика	6
Епика	10
Драма	17

ЧАРИ ПРИРОДЕ, МУДРОСТИ И ЗНАЊА

Лирика	20
Епика	24

ЧУДЕСНИ ПОХОДИ И АВАНТУРЕ

Лирика	30
Епика	31
Драма	41

МОЈА ОТАЦБИНА

Лирика	44
Епика	49
Решења	54
Литература	60

Свет љубави

СВЕТ ЉУБАВИ

Аирика

1. Прочитај песму *Спавај, чедо, родила ће мајка*. Одреди која врста лирске песме је у питању.

„Спавај, чедо, родила те мајка,
У горици ће се легу вуци,
Челица те медом задојила,
Б'јела вила злату баба била,
У свилене пелене повила,
Мушкијем те опасала пасом,
Дала тебе капу вучетину,
Вучју капу и од орла крило,
И на капи свакојака биља,
А највише девојачког смиља,
Кад ми будеш момак на женидбу,
Да те нико урећи не може.
Спавај, спавај, сан те преварио,
Прије тебе, него твоју мајку.
Сан у бешу, а несан под бешу.
Уроци ти под ногама били,
Моме злату ништа не удили,
Наудили у гори хајдуку.
Уроке ти вода однијела,
Моме чеду здравље донијела,
Донијела здравље и напредак,
Да ми буде здраво и напредно.”

- a)** родољубива   **б)** посленичка   **в)** породична   **г)** митолошка

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Прочитај стихове и одговори на питања.

„Сунце зађе за Невен за гору,
Јунаци се из мора извозе,
Бројила их млада Ђурђевица,
Све јунаке на број набројила,
До три њена добра не наброји”

- а)** Наслов песме из које су наведени стихови је _____.

- б)** Песма је испевана у стиху који се назива _____.

3. За ким је млада Ђурђевица у народној песми *Највећа је жалост за братом* највише туговала?

- а)** За девером;   **б)** За мужем;   **в)** За сестром;   **г)** За братом.

Заокружи слово испред тачног одговора.

4. Којој врсти народних песама припадају песме *Играло је девет браћа*, *Двије сеје браћа не имале* и *Нина, сине, сан ће йреварио*?

- О којим односима у породици ове песме певају?

5. Како се зову песме које мајке певају деци да би их успавале?

6. Које две животиње се појављују у народној успавац *Мајка Јова у ружи родила*?

- a) пчела и медвед b) пчела и ластавица c) ластавица и хрчак d) медвед и зец

Заокружи слово испред тачног одговора.

7. У песми *Мајка Јова у ружи родила* мајка жели детету да буде радино и хитро.

Како разумеш ове њене жеље?

_____

8. Повежи стихове и стилске фигуре.

нек је бијелк'о бијела вила

○ епитет

бијела вила у свилу повила

○ епитет

ситне зубе два низа бисера

○ поређење

9. Повежи појмове и дефиниције.

стих

○ Део песме обично састављен од више стихова.

рима

○ Равномерно понављање различитих елемената песме.

ритам

○ Подударање једног или више слогова у последњим речима у стиховима.

строфа

○ Један ред у песми.

10. Одреди врсту стиха у песми *Играло је девет браћа*.

„Играло је девет брата,
Под оружјем на ливади,
Под јелом, под зеленом.
Међу њима сека мила,
Зећир прстен изгубила.
Браћа игру оставише,
Косом траву покосише,
Котлом воду исипаше,
Док нађоше секи прстен.”

- a) шестерац b) десетерац c) осмерац

Заокружи слово испред тачног одговора.

11. Кome је Бранко Радичевић посветио песму *Певам дању, њевам ноћу*?

- a)** Мини Каџић **б)** својој мајци **в)** Милеви Марић Ајнштајн **г)** Србији

Заокружи слово испред тачног одговора, па одговори на питање.

- Ко је она била? _____

12. Подвуци појмове који се односе на песму *Певам дању, њевам ноћу* Бранка Радичевића.

- петерац • деминутив • успаванка • туђица • дуги стих
• рима • народна лирска песма • осмерац

13. Којој књижевној врсти припада песма *Певам дању, њевам ноћу* Бранка Радичевића?

- а)** породична песма **б)** описна песма **в)** љубавна песма

Заокружи слово испред тачног одговора и одговори на питање испод.

- Зашто лирски субјекат ове песме ставља девојку међу звезде?

14. Допуни реченицу.

_____ је песникова креација, лик ког је песник створио, како би посредством њега исказао своје мисли и осећања.

15. Подвуци деминутиве које уочаваш у низу:

- земљица • покосише • звездица • сестрица • полет • пчелица • баук • ѡевер • беша

16. У заграду испред сваког стиха упиши број (1–5), тако да успоставиш редослед који одговара првој строфи песме *Песмо моја* Јована Јовановића Змаја.

(___) „Још сва срца охладнила нису, –”

(___) „Познаће те, песмо, по миришу!”

(___) „Песмо моја, замериши светом;”

(___) „Песмо моја, закити се цветом;”

17. Шта је тема песме Јована Јовановића Змаја *Песмо моја*?

- а)** Песма се припрема за лет;
б) Песма милује и казује;
в) Песма је тужна, јер је нико не препознаје.

Заокружи слово испред тачног одговора.

18. Обележи усправном цртом | цезуру у стиховима из песме *Песмо моја* Јована Јовановића Змаја.

„Познаће те да си чедо миља,
Да ти љубав мајка и дадиља.”

19. Прочитај строфи у песми Јована Јовановића Змаја *Песмо моја*, па одговори на питања.

„Песмо моја, већ си на полету,
Поздрави ми све на овом свету,
Поздрави ми славље и голубе,
И сва срца што се силно љубе.”

a) Подвуци врсту строфе и врсту стиха у овој песми.

- осмерац
- катрен
- десетерац
- дистих
- моностих

b) Кога и шта песма треба да поздрави? Због чега?

---

20. Због чега је Мирослав Антић одлучио да својој песми да атрибут *шашава*? Да ли је песма заиста шашава како је описано у наслову? Објасни.

---

21. Ко је лирски субјект у *Шашавој јесми* Мирослава Мике Антића?

- a)** дечаци   **b)** мама   **c)** девојчица   **d)** песник

Заокружи слово испред тачног одговора.

22. Обележи усправном цртом | цезуру у стиху из *Шашаве јесме* Мирослава Антића.

„Шта се то збива у твојој глави?” (Мирослав Антић, *Шашава јесма*)

23. У сваком пару подвуци појам који се односи на лирику.

• лирски субјекат – приповедач	• песничка слика – догађај
• проза – стих	• осећање – дешавање

24. Разврстај следеће песме према томе да ли припадају народној или ауторској књижевности:

*Највећа је жалоси за браћом, Мајка Јова у ружи родила, Нина, сине, сан ће
преварио, Шашава јесма, Двије сеје браћа не имале, Ијрало је девети браћа,
Песмо моја, Певам дању, јевам ноћу.*

Народна песма	Ауторска песма

Епика

1. Ко су споредни јунаци приповетке Чича Јордан Стевана Сремца?

- а)** Гиле
- б)** чича Јордан
- в)** дечаци
- г)** поштар Лаза

Заокружжи слова испред тачних одговора.

2. Које врсте карактеризације лика препознајеш у наведеном одломку из приповетке Чича Јордан Стевана Сремца?

„А познат је био и једнима и другима као човек који је добро испекао свој занат, па га је сваки радо звао. У пролеће би га богатији звали да окопа башту, да ореже воће, опкопа лозу. И он би све то посвршавао на потпуно задовољство – задовољни би били и они и он, а чича Јордану није баш богзна колико ни требало, јер сем унучета Дила није никога другог од рода имао. За то је унуче живео.“

- а)** Изглед јунака (портрет);
- б)** Деловање јунака: кроз догађаје и акције;
- в)** Говор јунака: монолог или дијалог;
- г)** Искази приповедача о јунаку;
- д)** Понашање јунака;
- е)** Животни ставови јунака.

Заокружжи слова испред тачних одговора.

3. Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„Био је и говедар и пудар, фурунција и млекаџија, и баштованџија и ашчија, али је ова два последња занимања ипак највише ценио и једнако је једно другим замењивао; и умро је а никако није могао стално да се реши за једно или друго занимање.“

- а)** Наслов дела: _____.
- б)** Име и презиме аутора: _____.
- в)** Књижевни род: _____.
- г)** Књижевна врста: _____.
- д)** Књижевни јунак који је у одломку описан: _____.

4. Заокружжи слова испред одлика ауторских приповетки.

а) епско дело средњег обима	б) веома обимно епско
в) казује се о више догађаја истовремено	г) казује се о једном догађају
д) сажето приповедање	е) радња се споро одвија
е) радња се одвија динамично	ж) сви ликови су детаљно описани

5. У следећем одломку подвуци приповедачеве речи, па одговори на питања.

„– Нећеш, дете! Не можеш, па нећеш! Несам јучерањи бачованција и пудар, те да не знам. Тако викаше и господин Лаза поштар кад беше у ваше године.

– Нећу, нећу, никад више, у три пута га пушта; превари ме, рђа, трипут. Ама долијао је и он. Почек са сливе, а сврши са аманети – ене га у Пожаревцу где учи тишлерај саг по старос!

– Молим те, чича, само сад ме пусти! Нећу, богами! – моли му се Гиле.”

- Због чега је писац у говор јунака уносио дијалектизме (речи које људи одређеног краја користе у свом говору, а које нису ушли у књижевни језик)?

-
- У наведеном одломку пронађи једну страну реч. Из ког језика реч коју си пронашао потиче?
-

6. Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„А није он био лењ само при дизању из постеље него чак и код разговора. Мораш клештима да му вадиш речи из уста. Кад му професор постави какво питање, он се најпре почеше, па онда погледа све нас редом, па погледа у таван и тек онда се реши да погледа професору у очи и да му одговори. Али не одговара онако као што би' ми, него изгледа као да му одговори леже у некој дубокој торби па их тражи, тражи, тражи. И увек одговара кратко, јер га мрзи да дugo говори.”

a) Наслов дела: _____.

b) Име и презиме аутора: _____.

c) Књижевни род: _____.

d) Књижевна врста: _____.

A) Век у којем је дело написано: _____.

II) Књижевни јунак који је у одломку описан: _____.

7. Који јунаци чине чувену дружину из романа *Хајдуци* Бранислава Нушића?

_____, _____, _____, _____,
_____ и _____.

8. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврђња тачна, заокружи T, ако је нетачна, заокружи H.

a) Жика Дроња је вадио из цепова суве мрвице и грицкао их. T H

b) Приповедање у првом лицу је објективно (непристрасно). T H

c) Одлике романа за децу су поучност, хумор и авантуризам. T H

d) Портрет је опис изгледа особе, не и њених унутрашњих особина. T H

A) Роман *Хајдуци* Барнислав Нушић написао је на наговор деце. T H

II) Приповедач романа *Хајдуци* прича у првом лицу множине. T H

9. Како се зове Мионин син из приповетке *Прва бразда* Милована Глишића?

- a) Огњан b) Аги в) Андреас г) Лаза

Заокружи слово испред тачног одговора.

10. Поред особина које се односе на лик Мионе из приповетке Милована Глишића заокружи слово **T**, а поред оних особина које се не односе на лик Мионе, заокружи слово **H**.

- пожртвована ..... T H
- плашљива ..... T H
- поштена ..... T H
- мудра ..... T H
- наивна ..... T H
- похлепна ..... T H

11. Повежи реченице из приповетке и облике приповедања уписивањем одговарајућег броја у кружић.

„– Куд ћеш ти, Душанка?”

„– Енеде! Зар и ти дође!... – одговори Душанка готово као и збуњена.”

„Та ред је једном да и мене Бог обрадује!... И зар ја нисам срећна? Ко то каже!...”

„Прозборише још две-три о другим стварима, па се дигоше и одоше.”

1. нарација 2. монолог 3. дијалог

12. Прочитај одломак из приче *Дечак и њас* Данила Киша и одговори на захтеве.

„Не, мој живот није роман. Он је сав од малих прича, од многих малих догодовштина, веселих и тужних, но у тим је причама увек присутан дечак, као што сам и ја присутан у његовим причама.

Примећујем у последње време да је дечак тужан. Постао је и према мени некако хладнији, обазривији. Видим, крије нешто од мене. Али сам ускоро схватио о чему је реч и, ето, поново ме сколила она моја стара псећа туга. Дечак се опет спрема да оде у свет. Овога пута изистински! У то нема сумње. Схватам и то зашто ме избегава: хтео би да олакша себи тај растанак. А и ја сам се од те изненадне тuge разболео. Куњам пред дечаковим прагом како ми не би побегао без опроштаја. Куњам и размишљам о свом животу. Осећам, овај растанак нећу преживети.

А-ууу! А-ууу!”

(Данило Киш, *Дечак и њас*)

a) Подвуци облик и лице приповедања у наведеном одломку.

- прво лице • нарација • описивање • треће лице

b) Ко је приповедач у причи? _____

v) Због чега приповедач каже да осећа да растанак неће преживети?
_____

13. Подвуци појмове који се односе на књижевно дело *Дечак и ћас*.

- приповетка • комедија • пријатељство • писмо • Динго
- митолошко биће • сценограф • Ехеј двор • епика • усамљеност

14. Подвуци заједничке особине и навике дечака и пса.

- лењост • оданост • жеља за авантуром • усамљеност
- марљивост • раздраганост • безбрижност

15. Ко пише писмо у причи *Дечак и ћас* Данила Киша?

- a) пас
- b) Анди
- c) господин Берки
- d) Јулија Сабо

Заокружи слова испред тачних одговора.

16. Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„Санке почињу све лакше и лакше да клизе, хука ветра и зврка саоница нису више тако страшни, не зауставља се дисање од страха, и ми смо, најзад, доле. Нађењка није ни жива ни мртва. Она је бледа, једва дише... Ја јој помажем да устане.“

- a) Наслов дела: _____.
- b) Име и презиме аутора: _____.
- c) Књижевна врста: _____.
- d) Подвуци облик приповедања који запажаш у одломку.

- нарација • монолог • описивање

17. Одговори на питања.

- a) На ком језику је написана новела *Шала*? _____
- b) Ком књижевном роду ова новела припада? _____

18. Подвуци мотиве који се односе на новелу *Шала*.

- пролеће • склониште • санкање • верност • ледени брег • успомена • ветар

19. Повежи примере из новеле *Шала* и стилске фигуре уписивањем одговарајућег броја у кружић.

„Санке лете, као стрела.“

„А ја нећу да то ветар изговара!“

„Пролећни ветар јој дува право у бледо, сетно лице...“

1. епитет 2. персонификација 3. поређење

20. Пажљиво прочитај реченице. Ако је тврђња тачна, заокружи **T**, ако је нетачна, заокружи **H**.

- Ауторска новела је обимно прозно дело..... **T** **H**
- У ауторској новели нема реалистичних момената..... **T** **H**
- Ауторска новела погодна је за драматизацију. .... **T** **H**
- Радња ауторске новеле има неочекиван обрт. .... **T** **H**
- Казивање у ауторској новели је сажето..... **T** **H**

21. Подвуци особине Агија и заокружи особине Еме.

- радозналост • кукавичлук • креативност • неустрашивост • размаженост
- саосећајност • брижност • великодушност • добродушност • усамљеност

22. Пажљиво прочитај следећи одломак и одговори на захтев.

„Имао је крупне очи и високо чело. Коса му је била разбарушена, са неукротивим праменовима. Није волео да се шиша. Није волео ни да се не шиша. Просто, то га није занимало.

Био је мршав и најнижи дечак у разреду.

Када му се нису обраћали са: „Аги, глупердо”, звали су га „Аги-бонсаи”

(Игор Коларов, *Agi и Emma*)

- У сваком пару подвуци појам који се односи на наведени одломак.

- пејзаж – портрет
- прво лице – треће лице
- деца – Аги
- епитет – поређење

23. Пажљиво прочитај следећи одломак и одговори на захтеве.

„Аги се разболео.

Имао је високу температуру и лежао је у кревету.

Мама и тата су унајмили жену која је водила рачуна да Аги пије лекове на време, а осим тога, спремала му је и храну – разне бљутаве супице и чорбице, које није смео да одбије.

Јер жена је била велика и страшна као оклопна крстарица, имала је бркове и подочњаке.”

(Игор Коларов, *Agi и Emma*)

a) Запази епитете у одломку и препиши их на линију испод.

б) Пронађи у тексту једно поређење и подвуци га.

в) Како разумеш следећи Агијев закључак?

„Када би душа могла да се види кроз микроскоп, имала би лице Еме.”

24. Повежи књижевне ликове и књижевна дела у којима се појављују.

Миона	☐ Шала
Андреас Сам	☐ Прва бразда
Сима Глуваћ	☐ Хајдуци
Нађенка	☐ Дечак и йас
Диле	☐ Чича Јордан

25. Којим књижевним делима припадају следећи одломци? Допуни табелу.

Одломак	Књижевно дело
„Санке почињу све лакше и лакше да клизе, хука ветра и зврка саоница нису више тако страшни, не зауставља се дисање од страха, и ми смо најзад, доле. Нађењка није ни жива ни мртва. Она је бледа, једва дише... Ја јој помажем да устане.”	
„– А бре, децо, бре, чворци ниједни! – раздера се тако једнога дана и полете с ужасном једном мотком на мале лопове који су се црнили кроз шљивово грање. – Чек’ да видимо, ћопеци, је ли ово алајбегова слама или пусто масло!”	
„А тешко је било бити добар ћак кад ми све слободно време, када би требало да учимо лекције и радимо задатке, проводимо овде на стаблу. Тек што ручамо, тек што испустимо кашику, а ми сподбијемо књиге под мишку, па хајд’ на стабло. Ту се и скупимо па заједно кренемо у школу. А кад се враћамо из школе, ако је отворен прозор у кући, баџићемо књиге кроз прозор, а ако није, улетећемо у кућу, одрезати велику кришку хлеба, бацити књиге, па све трчећи на стабло.”	
„Настало је часни пост. Зима већ превалила. Не дува више оштра устока ни хладни север. Сад се бели ветар игра голим гранама високих букава – пошав од Жупе, па све до Жељина, Нерађе и Копаоника. Снег свуд готово окопнео. Само, онај на Сухоме рудишту не хаје за бели ветар; он ће се расплинути тек после – кад припеку јунске врућине.”	

26. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

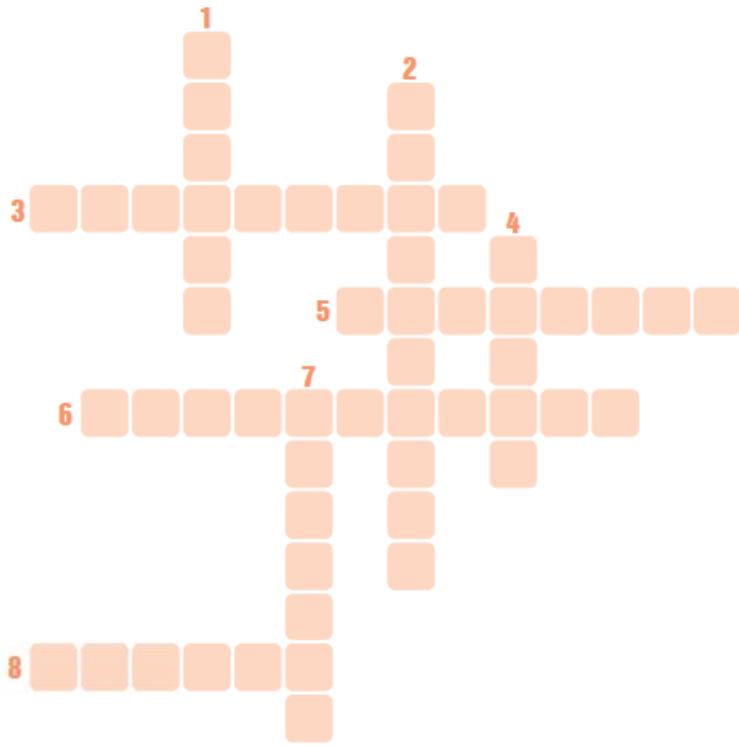
Зона Замфирова	Беч	Ђак и слуга	псеудоним
говор одређеног подручја	Стражилово	село	позориште
Поп Ђира и поп Спира	Мина Карадић	приповетка	Сумњиво лице
писац са бележнициом	звездице	Глава шећера	хумор

27. Попуни табелу. Поред назива књижевног дела упиши име аутора.

Књижевно дело	Аутор
Чича Јордан	
Дечак и љас	
Кирија	
Аїи и Ема	
Песмо моја	
Певам дању, љевам ноћу	

28. Реши укрштеницу.

1. пауза у стиху
2. књижевна врста епског књижевног рода
3. измишљено, лажно име
4. књижевна врста коју чине поглавља и епизоде
5. строфа од једног стиха
6. излагање догађаја
7. стих од осам слогова
8. један од три књижевна рода

Драма

1. Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве испод текста.

ОТАЦ: Је л' волите да путујете?

ДЕЦА: Волимо!

ОТАЦ: Тако. Е то је лепо од вас. А где би ти, кићо (*Најмлађем*), волео да путујеш, на пример?

МЛАЂИ: Ја у Земун.

ОТАЦ: Ти немаш великих претензија и то је лепо од тебе! (*Старијем*): А ти?

СТАРИЈИ: Ја у Врању.

ОТАЦ: Врло добро, то је и онако уз пут кад се пође у Земун. (*Млађој*): А ти, где би ти волела да путујеш?

МЛАЂА: Ја, тата, у Италију. Тако бих волела да путујем у Италију.

ОТАЦ: Сасвим. Италија је лепа земља, треба тамо да путујемо.

МЛАЂА: Па зар ћете ме водити?

ОТАЦ: Разуме се. 'Ајде, спремај се!

a) Наслов дела: _____.

b) Име и презиме аутора: _____.

c) Књижевни род: _____.

d) Књижевна врста: _____.

e) Век у којем је дело написано: _____.

f) Због чега је отац повео децу на замишљено путовање?

2. Прецијај градове и државе који се не помињу у драми Кирија Бранислава Нушића.

• Земун • Нови Сад • Лесковац • Врање • Италија • Австралија • Швајцарска • Шпанија

3. Прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

ЧИНОВНИК (*йойисује ствари, које жандарм вади, сйоразумевајући се са адвокатским љисаром. После сйоразума*): Пописаћемо овако паушално. Заплењује вам се дакле све одело, веш и сви остали покретни предмети нађени у кући, сем одела које је на вама, с тим да не смете то отуђити. Ствари се остављају вама на чување и, за петнаест дана, ако не регулишете дуг за кирију, изложиће се продаји. Ми смо своју дужност свршили. (*Појијисује и даје му један ћримерак.*) Хвала на предсрећливости!

ОТАЦ: На мало, извол'те и други пут!

ЧИНОВНИК: Збогом! (*Оглази, а са њиме и осетили који су дошли.*)

МАЈКА: (Очајно.) Ето твоје путовање!

a) Допуни реченицу.

Делови драмског текста који су у загради називају се

_____.

b) Коју улогу у драмском тексту имају такви делови?

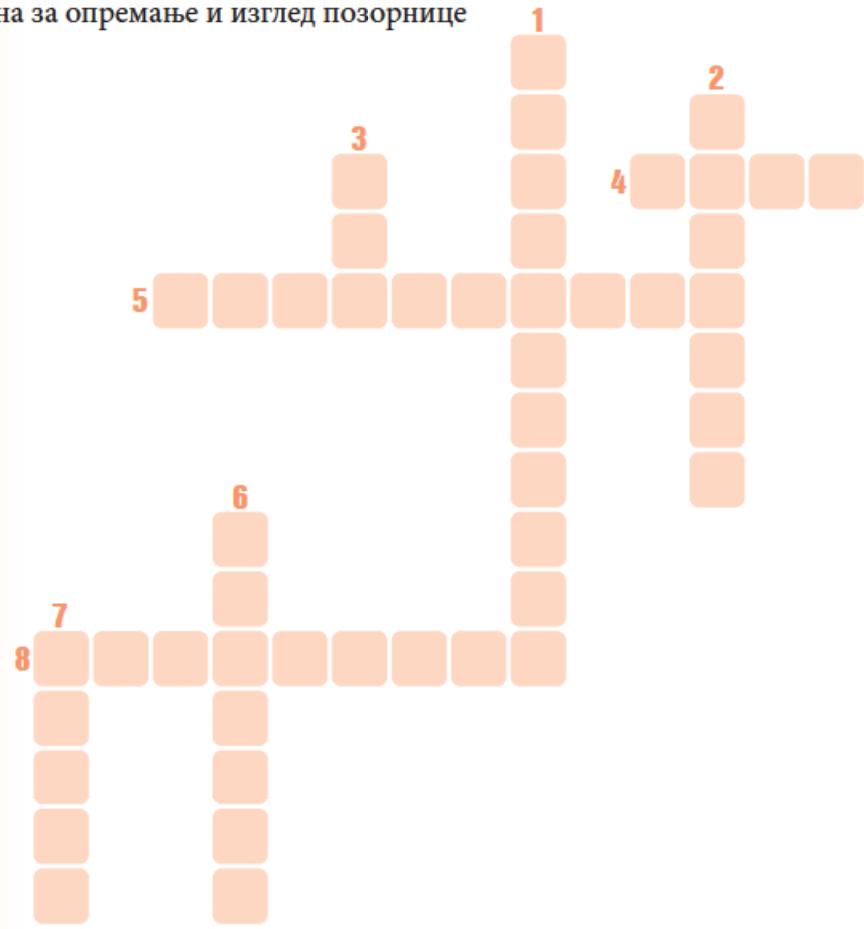
_____

4. Подвучи мотиве који се односе на Нушићеву комедију *Кирија*.

- шала • распуст • машта • наследство • родитељска љубав • путовање

5. Реши укрштеницу.

1. особа задужена за осмишљавање костима
2. разговор ликова у књижевном тексту
3. део драмске радње
4. јунак који говори у драми
5. драмски текст у једном чину
6. говор једног лица у књижевном тексту
7. део драмске радње у којем се број ликова не мења
8. особа задужена за опремање и изглед позорнице

*Чар и природе,
мудрости
и знања*

**ЧАРИ ПРИРОДЕ,
МУДРОСТИ
И ЗНАЊА**

Лиртика

1. Прочитај песму *Шљива* Милована Данојлића. Одреди која врста лирске песме је у питању.

„Шљива се буди крајем априла,
развија широка, пребела крила,
на крају села, уврх голети,
она се спрема да полети.

- Ал' заспи. Пробуди се тек у јуну,
и осети: крошњу, тешку и пуну.
Клонуле, повијене, гране се муче.
Криве се стабла ко во усред вуче.

У јулу, плод се на земљу сруши,
и шљиви ко да лакне на души.
Одскочи крошња увис, ко да је
побегла из загушљиве неке одаје.

Тако преспава јесен и зиму
тиха, загледана у даљину.”

(Милован Данојлић, *Шљива*)

- a)** описна
- б)** родољубива
- в)** посленичка
- г)** породична

Заокружжи слово испред тачног одговора.

2. Поред сваке песничке слике из песме *Шљива* која има три строфе упиши број оне строфе у којој се та песничка слика појављује.

- Буђење шљиве
- Сан шљиве у јесен и зиму
- Тешка и пуна крошња
- Рушење шљивиних плодова

3. Подвуци епитетете у наведеној строфи песме *Зимско јутро* Војислава Илића.

„Свуда је пустош и мир. Ноћна се кандила гасе -
А свежи јутарњи дах прелёће долине мирне,
И шум се разлеже благ, кад својим студеним крилом
У голе гранчице дирне...”

4. Прочитај још једном песму *Зимско јутро* Војислава Илића, па одговори на задатке.

„Јутро је.. Оштар мраз спалио зелено лисје,
А танак и бео снег покрио поља и равни,
И сниски, тршчани кров. У даљи губе се брези
И круже видокругтавни.

У селу влада мир. Још нико устао није,
А будан петао већ, живахно лупнувши крилом,
Поздравља зимски дан — и звучним ремети гласом
Тај мир у часу милом.
Ил' каткад само тек звијдање јасно се чује

И тежак, промук'о глас. То ловац пролази селом,
И брзе мамећи псе, погурен у поље жури,
Покривен копреном белом.

Свуда је пустош и мир. Ноћна се кандила гасе —
А свежи јутарњи дах прелеће долине мирне,
И шум се разлеже благ, кад својим студеним крилом
У голе гранчице дирне...”

a) Поред песничке слике из песме *Зимско јутро* Војислава Илића упиши број строфе у којој се та песничка слика појављује.

- ___ Кукурикање петла ремети мир
- ___ Долазак свежег јутарњег даха
- ___ Одлазак погуреног ловца, са псом, у лов
- ___ Снег у пољани и по крововима

б) Пронађи у песми три ономатопејске речи.

---

5. Разврстай слике песме *Зимско јутро* Војислава Илића на оне које се запажају чулом вида (визуелне слике) и оне које се запажају чулом слуха (акустичке слике).

зима, ћешао, јутро, мраз, ловац, ноћна кандила, јутарњи дах већра, гранчице

Визуелне слике	Акустичке слике

6. Подвуци мотиве који се односе на песму *Сребрне љесачице* Десанке Максимовић.

- плас
- ловац
- јеле
- снег
- борови
- киша
- јутро
- тишина

7. Подвуци глаголе којима је оживљена природа у наведеној строфи песме *Сребрне љесачице* Десанке Максимовић, па одговори на питање.

„Једноноге плесачице јеле
смеју се, нишу, смеју,
ломе у танким крстима.
Снежне велове беле
лудо око себе веју.
Трче на сребрним прстима.”

(Десанка Максимовић, *Сребрне љесачице*)

- Назив стилске фигуре: _____.

8. Повежи стилске фигуре и стихове из песме Десанке Максимовић *Сребрне љесачице*.

поређење ☐	„Трче на сребрним прстима.”
персонификација ☐	„Борова шума цела, шума ћути и гледа.”
епитет ☐	„У вечер беле скунесвију као птице крила.”

9. Ко је аутор песме која говори о важности читања и знања?

- a)** Милован Данојлић **б)** Војислав Илић **в)** Јован Јовановић Змај **г)** Пеђа Трајковић
Заокружи слово испред тачног одговора.

10. Лирски субјект у песми *Кад књије буду у моди* Пеђе Трајковића помиње:

- а)** литерарне спортисте; **б)** литерарне земљораднике;
в) литерарне манекене; **г)** литерарне глумце.

Заокружи слово испред тачног одговора.

11. Зашто Пеђа Трајковић замишља следеће?

„Ако се једном дододи,
kad све по чудима крене,
да књиге буду у моди –” (Пеђа Трајковић, *Кад књије буду у моди*)

- а)** Библиотеке не раде; **б)** Књиге ће бити у моди следеће године;
в) Књиге нису у моди.

Заокружи слово испред тачног одговора.

12. Подвучени делови стихова представљају једну стилску фигуру. О којој стилској фигури је реч?

„Замислите како ће се читалачкој
младежи обрадовати номинатив,
уморан до неба,
када се и остали падежи
буду употребљавали како треба.” (Пеђа Трајковић, *Кад књије буду у моди*)

- Назив стилске фигуре: _____.

13. Прочитај строфи из песме *Кад књиће буду у моди* Пеђе Трајковића и одговори на питање.

„Ако се једном догоди,
кад све по чудима крене,
да књиге буду у моди –
библиотеке ће, уместо чланове,
уписивати фанове
и литературне манекене!“

- Повежи речи које се римују.

моди ☐	фанове ☐
крене ☐	манекене ☐
чланове ☐	догоди ☐

14. Повежи ауторе и песме.

Десанка Максимовић
Војислав Илић
Пеђа Трајковић
Милован Данојлић
Јован Јовановић Змај
Бранко Радичевић
Мирољуб Антић

Песмо моја
 Шашава џесма
 Шљива
 Кад књиће буду у моди
 Зимско јутро
 Певам дању, јевам ноћу
 Сребрне џлесачице

15. Одредити врсту строфе.

Строфа песме	Врста строфе
„Шта да се ради? – мама вели.“ (Мирољуб Антић, Шашава џесма)	
„У јулу, плод се на земљу сруши, и шљиви ко да лакне на души. Од скочи крошња увис, ко да је побегла из загушљиве неке одаје.“ (Милован Данојлић, Шљива)	
„Тако преспава јесен и зиму тиха, загледана у даљину.“ (Милован Данојлић, Шљива)	

16. Препознај лирску песму на основу стихова.

Стихови песме	Наслов песме
„Кад си звезда, селе моја, Да си међу звездицама“	
„И шум се разлеже благ, кад својим студеним крилом У голе гранчице дирне...“	
„Сан у бешу, а несан под бешу Сан у главу, а несан у страну“	

Епика

1. У заграду испред сваке реченице упиши број (1–14), тако да успоставиш редослед који одговара радњи шаљиве народне приче *Eро с оної свијета*.

- (____) Еро бежи ка воденици.
(____) Турчин сазнаје да је његова жена дала новац Ери.
(____) Еро среће Туркињу и говори јој да је с оног света.
(____) Еро одлази на коњу.
(____) Турчин се враћа без коња.
(____) Туркиња даје новац Ери да однесе Муји на онај свет.
(____) Турчин креће за Ером.
(____) Турчин схвата да га је Еро надмудрио.
(____) Еро даје воденичару своју капу.
(____) Турчин сустиче воденичара.
(____) Турчин и Еро разговарају.
(____) Еро убеђује воденичара да га Турчин тражи.
(____) Еро одлази са новцем.
(____) Турчин одлази да напоји коње.

2. Поред особина које се односе на лик Ере из шаљиве народне приче *Eро с оноїа свијета* заокружки слово **T**, а поред оних особина које се не односе на лик Ере, заокружки слово **H**.

- лукав ..... **T** **H**
- довитљив ..... **T** **H**
- поштен ..... **T** **H**
- мудар ..... **T** **H**
- лаковеран ..... **T** **H**
- промуђуран ..... **T** **H**

3. Повежи одломке из шаљиве народне приче *Eро с оноїа свијета* и облике приповедања.

„А кад му жена каже да је отишао уз поток,
онда он брже-боље скочи на гола коња, па поћерај уз поток!”

дијалог
 нарација

„Еро докопа новце, па метне у њедра, па бјежи уз поток.”

4. Заокружки слова испред одлика народе шаљиве приче.

- a)** комичан заплет
b) представљени су чудесни догађаји
A) главни јунак има помоћнике

- б)** тужан крај
Г) ликови из народа су мудри,
досетељиви, сналажљиви
Д) у њој се исмејавају људске мане

5. Кога је надмудрила девојка из народне новеле?

- а) краља б) барона в) цара г) султана

Заокружи слово испред тачног одговора.

6. Подвуци особине цара и заокружи особине девојке из народне новеле *Дјевојка цара надмудрила*.

- мудрост • сналажљивост • сујета • разумност • смелост

7. Пажљиво прочитај следећи одломак и одговори на захтев.

„Она позна да су јаја варена, и рече оцу да пође починути, а да ће се она за све бринути. Отац је послуша и отиде спавати, а она дохвати пињату и настави на ватру пуну воде и боба, па кад свари боб, зовне ујутро оца и рече му да узме рало и волове пак да иде орати покрај пута куда ће пасати цар, и рече му: – Кад видиш цара, узми боб пак сиј, и вичи: „Хај волови, помози Боже да роди варени боб!” Кад те цар запита како може родити варени боб, а ти реци: „Као и из варенијех јаја излећи се пилад.”

- У сваком пару подвуци појам који се односи на наведени одломак.

- ауторска књижевност – народна књижевност • епика – драма
• новела – бајка • нарација – портрет

8. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврдња тачна, заокружи Т, ако је нетачна, заокружи Н.

- У новели су описаны догађаји који се нису могли догодити и у стварности. .... Т Н
• Новеле је Вук Караџић називао још и женским *пrijовећкама*. .... Т Н
• Новела је прича без чуда, без нестварних бића и чудесних догађаја. .... Т Н
• Новела је књижевна врста која се јавља у народној, али не и ауторској књижевности.... Т Н

9. Које народне пословице описује девојку из народне новеле *Дјевојка цара надмудрила*?

- а) Ум царује, а снага кладе ваља; б) Лако је љубав стећи, ал' је тешко уздржати;
в) У мудре главе сто руку; г) Боље је у колиби певати, него у двору плакати.

Заокружи слова испред тачних одговора.

10. Одреди врсту народне умотворине.

Народна умотворина	Врста народне умотворине
Данас у злату, сутра у блату.	
Ти носиш мене, ја носим тебе. (афыо и оғырекән)	
На кантар у катран, кантар мери катран.	
Ако неће зло од тебе, бежи ти од зла.	
– Шта не може вода однети? – Сенку.	
Свака сврака скака на два крака.	
Бело је, снег није, слатко је, мед није. (дәңгәллі)	

11. Повежи загонетке и њихове одговоре.

Кад се преврне – пуно, кад се изврне – празно

књига и перо

Кућа у горици на једној ножици

обућа

Бела њива, црно семе, мудра глава која сеје

капа

Црљен зеко по пећини звечи

печурка

Ти носиш мене, ја носим тебе.

језик

12. Прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„Више нисам, од неког времена, лежао у кревету који сам донео с брода, већ у висећој постељи, која беше одиста врло добра, а припадала је кормилару.

У шатор сам унео све намирнице и све што би се укварило од влаге; и пошто сам тако склонио сву имовину, затворим улаз, који је тада био отворен, те сам, као што рекох, улазио и излазио помоћу кратких лествица.”

a) Наслов дела: _____.

б) Име и презиме аутора: _____.

в) Књижевни род: _____.

г) Књижевна врста: _____.

13. Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„Али нешто се у мени ипак противило оваквим мислима и прекоревало ме. Нарочито једнога дана, када сам ходао с пушком у руци крај мора, дубоко замишљен поводом мог садашњег стања, почнем овако расправљати сам са собом: – Да, тешком си положају, то је истина, али сети се где су ту другови. Зар није вас једанаест ушло у чамац, где је других десет? Зашто нису они спасени, а ти пропао? Зашто си ти изабран? Да ли је боље бити овде или тамо? – па покажем руком на море. Свако зло треба посматрати са добрым које скрива и са горим које иде са њим. [...]”

а) Подвуци облике приповедања које запажаш у одломку.

- приповедање у 1. лицу   • приповедање у 3. лицу   • унутрашњи монолог

б) Како разумеш следеће запажање?

„Свако зло треба посматрати са добрым које скрива и са горим које иде са њим.”

---

14. О којим грађевинама пише Иво Андрић?

а) тржни центри	б) кладионице
в) цркве	г) мостови

Заокружи слово испред тачног одговора.

15. У ком граду се налази највише мостова? _____

Одговор потражи у тексту Иве Андрића.

16.

Пажљиво прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

„На Миљацки, чије је корито кичма Сарајева, они су као камени пршљенови. Видим их јасно и бројим редом. Знам им лукове, памтим ограде. Међу њима и један који носи судбинско име једног младића, мален али сталан, увучен у се као добра и ћутљива тврђава која не зна за предају или издају. Затим, мостови које сам видео на путовањима, ноћу из воза, танки и бели као првићење. Камени мостови у Шпанији, зарасли у бршљан и замишљени над сопственој сликом у тамној води.“

(Иво Андрић, *Мостови*)

a) Пронађи у тексту три поређења и упиши их на линије.

---

b) Подвуци име моста на који се односи следећи исказ:

„Међу њима и један који носи судбинско име једног младића.“

(Иво Андрић, *Мостови*)

- Римски мост
- Мост Александра Невског
- Принципов мост

b) Подвуци облик приповедања који запажаш у одломку.

- нарација
- дескрипција
- унутрашњи монолог

Г) У каквом су односу мостови и природа?

17.

Које године је Иво Андрић добио Нобелову награду за књижевност? _____

18.

Прочитај реченице којима се Доситеј Обрадовић обратио ученицима, па одговори на захтев.

„Ово избављеније другојаче не може бити разве чрез прилежну и трудољубну науку. Ви видите, дражајши ученици, колико се родитељи и старији ваши старају не само за хранити вас и одевати, него јошт савише не жале трошка за науку вашу.“

• Препиши реченице тако што ћеш старе и непознате речи у њима заменити речима савременог српског језика. Води рачуна да у замени подвучених речи очуваш значење.

другојаче – другачије

разве – осим

чрез – због, по, помоћу, кроз

прилежна – марљива, вредна, скромна, понизна

трудољубна – вредна

дражајши – најдражи

јошт – јоште, још

савише – највише

---

19. Доситеј Обрадовић поручује ученицима да буду богољубиви, правдољубиви и просвештени, јер од њих зависе будуће врлине:

- а)** благополучије   **б)** чест и слава   **в)** плата учитеља
г) неправда   **д)** грабљивост

Заокружи слова испред тачних одговора.

20. Одговори на питања.

- а)** Доситеј Обрадовић нам пише о љубави према _____.
б) Реч наука има више значења. О чему Доситеј Обрадовић говори када говори о науци?

---

21. Одреди књижевни род и књижевну врсту дела у табели.

Наслов дела	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Еро с оноћа свијета</i>		
Антон Павлович Чехов – <i>Шала</i>		
Пеђа Трајковић – <i>Кад књиће буду у моди</i>		
<i>Дјевојка цара надмудрила</i>		
Бранислав Нушић – <i>Кирија</i>		
Милован Данојлић – <i>Шљива</i>		
Иво Андрић – <i>Мостови</i>		
Данијел Дефо – <i>Робинсон Крусо</i>		

22. На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

Чудесни походи
**ЧУДЕСНИ ПОХОДИ
И АВАНТУРЕ**

Лирика

1. Којој врсти лирске песме припада песма *Вила зига йраг*?

- а)** обредна   **б)** песма о раду
в) породична   **г)** митолошка

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Који народни обичај је представљен у песми *Вила зига йраг*?

- а)** славски обичај   **б)** моба   **в)** свадбени обичај   **г)** прело

Заокружи слово испред тачног одговора.

3. Подвучени делови народне песме представљају једну стилску фигуру. О којој стилској фигури је реч?

„Муња грома налиграла,

Мила сестра оба брата,
А невјеста два ћевера.”

• Назив стилске фигуре: _____.

• Из наведених стихова препиши један епитет: _____

4. Поред сваког стиха песме *Вила зига йраг* наведи придев којим би могао да опишеш врата.

„Једна врата сва од злата, _____

Друга врата од бисера, _____

Трећа врата од шкерлета.” _____

• Којој врсти припадају ови придеви? _____

5. Народној лирској поезији припадају:

- а)** љубавне песме   **б)** обредне песме   **в)** родољубиве песме
г) описне песме   **д)** митолошке песме

Заокружи слова испред тачних одговора.

6. Пажљиво прочитај следеће реченице. Ако је тврђња тачна, заокружи **T**, ако је нетачна, заокружи **H**.

- Митолошке песме су лирске народне песме које су сачувале стара веровања предака ..... **T** **H**
- Небеска тела су у митолошким песмама схваћена као велика, складна породица ..... **T** **H**
- У народним митолошким песмама појављују се вештице и виле, вукодлаци и змајеви ..... **T** **H**
- У митолошким песмама појављују се небеска тела, природне појаве и митолошка бића ..... **T** **H**

Епика

1. Подувци помоћнике најмлађег царевића у бајци *Ајдаја и царев син* и заокружи чаробно средство.

- чобанин • баба • два хрта • три шиљике
- грађани • врабац • цар • рекавица • гајде • голуб

2. Поред особина које се односе на лик најмлађег царевића из народне бајке *Ајдаја и царев син* заокружи слово **T**, а поред оних особине које се не односе на његов лик, заокружи слово **H**.

• похлепан	T	H
• груб	T	H
• храбар	T	H
• племенит	T	H
• сналажљив	T	H
• брижан	T	H

3. Разврстај мотиве, ликове и догађаје бајке *Ајдаја и царев син* на оне који су могући (реалистични) и оне који су нестварни, измишљени (фантастични).

лов, врабац који ћовори, љећина, ајдаја, дивљи вејар искаче из ајдаје, три сина, венчање, зец искаче из дивљеј вејра, голуб у зецу, баба

Реалистични мотиви	Фантастични мотиви

4. У сваком пару подвуци ону одлику која се односи на причу о ајдаји и царевом сину.

- женска приповетка – новела
- познато име царевог сина – понављање броја три

5. Пронађи и подвуци стилске фигуре у следећим реченицама. Поред сваке реченице назначен је назив стилске фигуре коју та реченица садржи.

1. „Једанпут дође јој у сан неко и каже да не плаче више, биће њен син велики као јаблан.” (поређење)
2. „Кад дође у град, сав се град слегне као на чудо.” (поређење)
3. „Кад ујутру бео дан освани, дан освани и сунце ограну, уста чобан, уста и девојка, па се сташе опремати на језеро.” (епитет)
4. „Била жена нероткиња, па молила Бога да јој дâ да роди, макар било дете као биберово зрно.” (поређење, епитет)

6. Пажљиво прочитај наведени одломак и одреди ком књижевном роду и којој књижевној врсти припада.

„Била жена нероткиња, па молила Бога да јој дâ да роди, макар било дете као биберово зрно. Бог јој даде по жељи, те роди мушко дете као биберово зрно. Из почетка у радости није марила што је толишно дете родила, али после дође јој нажао гледајући другу децу која су се с њезиним родила, где нарастоше на женидбу и удадбу, а њезино остало као биберово зрно. Онда окрене у плач и јаук сваки дан.”

a) Књижевни род: _____.

b) Књижевна врста: _____.

7. У сваком пару подвуци онај појам који се односи на лик Биберчeta.

- позитивни јунак – негативни јунак
- лукавост – досетљивост
- саосећајност – себичност
- истина – лаж

8. Разврстај мотиве, ликове и догађаје бајке *Биберче* на оне који су могући (реалистични) и оне који су нестварни, измишљени (фантастични).

чудесно зачеће, мајка, царева наредба, језеро, сан, деше малено као биберово зрно, ўрсашен, ала, ћри златне јабуке, преображај (промена) јунака, супарник, љубав, лик цара

Реалистични мотиви	Фантастични мотиви

9. На црте испред одлика ауторских бајки упиши слово **A**, а на црте испред одлика народних бајки слово **H**.

- одређено место и време
- јунаци имају имена
- понављање бројева
- главни јунак је увек људско биће
- јунаци прелазе из стварног света у нестварни, па се враћају у стварни свет
- неодређено место и време
- главни јунак не мора бити човек
- јунаци немају имена

10. Заокружи слово испред бајке која не припада наведеној групи.

- a)** Биберче **б)** Златокоса **в)** Варалица и смрт **г)** Бајка о белом коњу

11. Чијој митологији припада натприродно биће маљутак?

- а)** грчкој **б)** римској **в)** словенској **г)** нордијској

Заокружи слово испред тачног одговора.

12. Пажљиво прочитај одломак и одговори на захтеве.

„Не баш много јер није већи од палца. Онда, ту је тај реп. Поред репа су и две јареће ноге, длакаве и црне. Две ноге маљутку су сасвим довољне за нормално кретање и четвророножном увијању прибегава само у случајевима крајње нужде. (...) Руке су им налик на људске и веома снажне. И као да то све нијеовољно, глава им је рогата, с лицем тако ругобним да га је страшно и погледати.”

(Ивана Нешић, *Маљуци*)

а) Књижевни род: _____.

б) Књижевна врста: _____.

в) Заокружи облик приповедања који запажаш у одломку.

- нарација   • дијалог   • дескрипција

13. Заокружи слово испред књижевне врсте која не припада наведеној групи.

- а)** приповетка **б)** новела **в)** роман **г)** бајка

14. Пажљиво прочитај одломак и одговори на захтев.

„Раскошиња од сунца бљештала је,¹ шуштала као водопад девојчина коса. Травке би за коленце израсле да је виде, па је чак и река гледајући је заборављала да тече и задивљено жмиркала у врбаку.

[...]

Али, има ли ²ружиног жбуна који у ружу не процвета? Има ли росе коју ³не попије сунце?“

(Гроздана Олујић, *Златокоса*)

Наведи редом називе три стилске фигуре које уочаваш у подвученим деловима одломка.

1 _____ 2 _____ 3 _____

15. Заокружи мотиве који се односе на бајку *Златокоса*.

- небеска тела   • охолост   • сат   • свирала   • три жеље
• лепота   • мач   • мачка   • страхопоштовање   • новела

16. Подвуци приповедачеве речи у следећем одломку.

„Па добро! – хладно га погледа Златокоса. – Да видимо: има ли срце снаге колико уста причају! Моја прва жеља је твој – мач!

Зањиха се младић као да је јак ветар трску повио, али ни овога пута не устукну:

– Зар само слаб и рањив могу до твоје љубави стићи? – обрати се Златокосај с прекором у гласу.”

(Гроздана Олујић, *Златокоса*)

17. Која историјска личност се појављује у приповеци *Месец наг џејсијом* Горана Петровића?

- a)** Наполеон   **б)** Александар Македонски
в) Цезар   **г)** кнез Михаило Обренобић

Заокружки слово испред тачног одговора.

18. Подвуци појмове који се односе на приповетку *Месец наг џејсијом* Горана Петровића.

- дечак/приповедач – бајка
- деда/приповедач – роман
- Ехеј двор – Чардак ни на небу ни на земљи
- поезија – мушки и женски приповедање

19. Пажљиво прочитај одломак и запази врсту описа у њему.

„Сјај своје позлаћене опреме морао је да одложи пред вратима, у старчевом дому је било мало светlostи, тек да се назре земљани под, грубо резано покућство, на зидовима пар разапетих кожа, о клиновима неколико глинених крчага. На загашеном огњишту налазила се посуда са неким јелом оскудног изгледа. „Добро дошао!”, рекао је старац прегласно, како и говоре они који дуго живе у осама, па је покретом руке упутио госта ка столу на који се, кроз једини отворени прозор, ослањао коси стуб од сунчевих зрака.“

(Горан Петровић, *Месец наг џејсијом*)

- а)** портрет   **б)** екстеријер
в) ентеријер   **г)** дијалог

Заокружки слово испред тачног одговора.

20. Подвуци ономатопејске речи у реченици из приповетке *Месец наг џејсијом* Горана Петровића.

„Зар је баки успело да помете све то, готово цео век расипано крцкање пода, уморно дисање греда, лупкање прозора, пуцкетање креча и протезање пукотина.“

(Горан Петровић, *Месец наг џејсијом*)

21. Допуни реченице појмовима који недостају.

_____ је творац књижевног дела, а лице које приповеда у књижевном делу, које казује причу, назива се _____.

_____ је носилац основне идеје дела и смештен је у средиште радње.

22. Ко је био Гандалф?

- а)** маљутак   **б)** дух
в) хобит   **г)** чаробњак

Заокружки слово испред тачног одговора.

23. Пажљиво прочитај одломак и одговори на захтеве.

„Tunel se protezao i protezao uvlačeći se u ne baš sasvim pravoj liniji pod brdo – Brdo, kako su ga zvali svi kilometrima unaokolo – a mnoga okrugla vratašca vodila su iz tunela, prvo na jednu, a zatim na drugu stranu. Ovaj hobit nije morao da se penje uza stepenice: spavaće sobe, kupatila, podrumi, ostave (i to mnogo njih), plakari (imao je čitave sobe za odlaganje odeće), kuhinje, trpezarije, sve je to bilo na istom spratu i, u stvari, u istom hodniku. Sve najbolje sobe bile su levo od ulaza, jer te su bile jedine s prozorima, duboko uvučenim okruglim prozorima kroz koje se video vrt, a iza njega livade koje se prostiru prema reci.“

a) Наслов дела: _____.

б) Име и презиме аутора: _____.

в) Подвуци врсту описа у датом одломку.

- портрет
- ектеријер
- ентеријер
- пејзаж

24. Које врсте карактеризације лика препознајеш у наведеном одломку из романа *Хобит* Џ. Р. Р. Толкина?

„– Veoma lepo! – kazao je Gandalf.

– Ali ja jutros nemam vremena za kolutove dima. Tražim nekog da mi se pridruži u pustolovini koju spremam, i teško mi je da ikog pronađem.

– Verujem da jeste – u ovim krajevima! Mi smo veoma skroman i miran svet i ne marimo za avanture. Opasne uzinemirujuće neprijatne stvari! Zbog njih se kasni na ručak! Ne razumem šta iko u njima nalazi”, odgovori naš gospodin Bagins, zadenu palac za naramenice i ispusti drugi, još veći kolut dima. Zatim je uzeo jutarnju poštu i počeo da čita, pretvarajući se da više ne primećuje starca. Zaključio je da mu ovaj nije baš po volji, i želeo je da već jednom ode.“

- а)** Изглед јунака (портрет);
- б)** Деловање јунака: кроз догађаје и акције;
- в)** Говор јунака: монолог или дијалог;
- г)** Искази приповедача о јунаку;
- д)** Искази јунака о себи;
- е)** Понашање јунака;
- ж)** Животни ставови јунака.

Заокружи слова испред тачних одговора.

25. У сваком пару подвуци онај појам који се односи на одлике романа.

- обимно прозно књижевно дело – кратко прозно књижевно дело
- неименовани јунак – мноштво ликова
- судбине ликова су међусобно повезане – срећан крај
- драма – епика
- мноштво догађаја – описује један догађај

26. Заокружи слово испред назива књижевног дела које не припада наведеној групи.

- а)** Хадџуци
- б)** Хобит
- в)** Робинсон Крусо
- г)** Прва бразда

27. Заокружи слово испред имена девојчице у коју је заљубљен Том Сојер?

- a)** Ана Тачер   **б)** Кити Тачер   **в)** Беки Тачер   **г)** Џули Тачер

28. Поред особина које се односе на лик Тома Сојера заокружи слово **T**, а поред оних особина које се не односе на лик Тома Сојера, заокружи слово **H**.

- немиран ..... **T** **H**
- интелигентан ..... **T** **H**
- необуздан ..... **T** **H**
- знатижељан ..... **T** **H**
- наиван ..... **T** **H**
- похлепан ..... **T** **H**

29. Шта је тема романа *Доживљаји Тома Сојера*?

- а)** Живот на обали Мисисипија;
б) Пловидба Тома и његових другова;
в) Несташлуци Тома и његових другова.

Заокружи слово испред тачног одговора.

30. Којој врсти романа припада роман *Доживљаји Тома Сојера*?

- а)** научнофантастични роман   **б)** историјски роман
в) роман за децу   **г)** породични роман

Заокружи слово испред тачног одговора.

31. У сваком пару подвуци онај појам који се односи на књижевно дело Марка Твена.

- поглавље – чин
- Петко – Хаклбери Фин
- фабула – цезура
- псеудоним – непознати аутор

32. Дечак из приповетке Бранка Ђопића полази у поход на:

- а)** Месец   **б)** Сунце
в) Марс   **г)** звезде

Заокружи слово испред тачног одговора.

33. Прочитај наведени одломак и одговори на захтев.

„Дјед ме је, кажу, на рукама однио у кревет (каква брука за великог путника!). Тамо сам сву ноћ булавнио, врио се и будио брата, свога супружника. Дјед је грдио Петрака и „његов бенасти коњски Мјесец”, мама ме је умила леденом водом, а кад то није помогло, пришила ми је двије-три уз образе, па сам се примиро и слатко заспао.“

(Бранко Ђопић, *Поход на мјесец*)

- Подвуци врсту приповедања.
  - приповедање у првом лицу
  - приповедање у трећем лицу

34. Повежи реченице из приповетке и облике приповедања уписивањем одговарајућег броја у кружић.

- „– Ево га?
– Аха, видиш ли?”
- „Одгунђа стриц како баш ни „мјесечари” нијесу богзна колико паметнији од пијанаца па се брзо некуд изгуби.”
- „А онда се пред мојим засјењеним очима одједном разграна густа крошња питомог кестена с раскоканим презрелим чауркама...”

(Бранко Ђопић, *Поход на мјесец*)

1. опис   **2.** нарација   **3.** дијалог

35. Заокружи слово испред назива књижевног дела које не припада наведеној групи.

- a)** Еро с оної свијећа   **б)** Поход на Мјесец
в) Ајдаја и царев син   **г)** Дјевојка цара надмудрила

36. Објасни значења наведених речи.

- шмутнути: _____
- догодовштина: _____
- нажврљати: _____
- прекардашити: _____

37. Повежи писце и књижевна дела.

Гроздана Олујић

Кайећан Џон Пијлфокс

Горан Петровић

Златокоса

Марк Твен

Поход на Мјесец

Бранко Ђопић

Доживљаји Тома Сојера

Душко Радовић

Месец над штейсијом

38. Одреди књижевни род и књижевну врсту дела у табели.

Наслов дела	Књижевни род	Књижевна врста
Вила зида ћраг		
Ивана Нешић – Зеленбабини дарови		
Иво Андрић – Мостови		
Горан Петровић – Месец над штейсијом		
Гроздана Олујић – Златокоса		
Ајдаја и царев син		
Душко Радовић – Кайећан Џон Пијлфокс		
Љубиша Ђокић – Биберче		

39. Препознај књижевно дело на основу наведеног одломка.

Одломак	Књижевно дело
„Онда он отиде кући, па се преруши: обуче пастирске хаљине и узме пастирски штап у руке, те се начини пастир па пође у свет. Идући тако од села до села и од града до града најпосле дође у друго царство и у царев град, под којим је у језеру била ајдаја.”	
„Чинило се да је кикот који је прострујао учоницом збунио дечака, али су томе узрок заправо у већој мери били страхопоштовање пред обожаваном незнанком и страховит ужитак због силне среће која му је запала. Сео је на ивицу клупе, а девојчица се одмакла од њега забацивши главу.”	
„Ишавши он задуго, дође у један царски двор па уђе у башчу, кад тамо – царска кћи седи под једним дрветом и плаче. Он јој назове „помоз’ Бог” и запита је зашто плаче, а она му одговори да је то дрво, под којим сеђаше, родило три златне јабуке, да јој је отац заповедио да чува, али дође ала испод земље те за три јутра однесе све три јабуке једну по једну, те сад не сме оцу да каже, а отац сазвао сутра силне госте да им покаже шта му је Бог дао.”	
„Gandalf je u međuvremenu i dalje stajao pred vratima smejući se dugo ali nečujno. Nakon izvesnog vremena, priđe ulazu i šiljkom štapa izgreba neki čudan znak u hobitovim divnim zelenim vratima. Potom se udaljio, upravo dok je Bilbo dovršavao svoj drugi kolač i počinjao da misli kako je veoma uspešno izmakao pustolovinama.”	

40. Одреди врсту приповедања у одломцима наведеним у табели.

Одломак	Приповедање у првом лицу/ Приповедање у трећем лицу
„Иначе сам био врло мирно и послушно дете, те не могу да разумем зашто сам тако често извлачио батине. Није да самчинио неке кривице, него све због неких ситница: или разбијем прозор, или разбијем сестри главу, или упалим сламу на тавану, или се претурим и паднем у корито са потопљеним рубљем, или сипам мастило у слатко од ружа које је мајка изнела да се хлади кад га је скинула са ватре.”	
„Ту је чича Јордан пударисао и баштованисао. А био је поуздан и поштен, а поглавито погодан, јер није имао ни наблизу ни надалеко рода – на пример, каквих сестричина или синовица, од чега се газде и газдарице обично прибојавају – као што се то многим пударима деси да имају; и зато су њим задовољни били и старији и млађи, и родитељи и деца, нарочито дечурлија.”	
„Кад је самарџија код нас у гостима, онда је мени много штошта дозвољено. Пењем се по дрвећу, завирујем на таван, шврљам око потока, одем чак и до малог млина завученог подно нашушурена гаја. Згодио бих тако и у Америку само да знам пут и да се не бојим паса.” (Бранко Ђопић, <i>Поход на мјесец</i>)	

41.

Одреди врсту описивања у наведеним одломцима.

Одломак	Врста описивања
<p>„На клупи у дворишту није било никог, превиди ли се зеленкаста сенка једног заборавног гуштера. Неколико размилељих мрава је вукло велике трошице тиштине. У даљини се зачуо хук сове ушаре. Нешто је крцнуло испод мог стопала. Сагнуо сам се и видео сламку и три беле, добро оглодане мишје кошчице. Мрави су под земљу спретно увлачили ћутање. Изнад свега се, лагано, издизао пун круг месечине.”</p> <p>(Горан Петровић, <i>Месец над џейсијом</i>)</p>	
<p>„Онда, ту је тај реп. Поред репа су и две јареће ноге, длакаве и црне. Две ноге маљутку су сасвим довољне за нормално крећање и четвороножном увијању прибегава само у случајевима крајње нужде.”</p> <p>(Ивана Нешић, <i>Маљуци</i>)</p>	
<p>„Ne u nekoj odvratnoj, prljavoj, vlažnoj rupi, ispunjenoj ostacima crva i vonjem mulja, niti u suvoj, nemameštenoj, peščanoj rupi u kojoj nema ničeg za sedenje ni za jelo; ovo je bila hobitska rupa, a to podrazumeva udobnost. Imala je okrugla vrata poput brodskog prozora, obojena u zeleno, sa sjajnom žutom mesinganom kvakom tačno u sredini. Vrata su se otvarala prema predvorju u obliku cevi, nalik na tunel: veoma udoban tunel bez dima, zidova obloženih drvetom, s popločanim podom prekrivenim tepihom, lakiranim stolicama, i mnogo, mnogo čiviluka za kape i kapute – ovaj hobit je voleo goste.”</p>	

42.

Одреди да ли је у наведеним одломцима заступљен монолог или дијалог.

Одломак	Монолог/Дијалог
<p>„Мало, па тек прозбори она ко сама: "Та ред је једном да и мене бог обрадује! И зар ја нисам срећна? Ко то каже! Те како сам срећна! Море, имам ја сина! Имам домаћина, хеј! Неће мени више пословати туђе руке. Аја! Нема нико оваквог детића. Ено га оре! Не може боље ни Јеленко! Момак је то! Још годину-две, па ћу га и оженити – ако бог да! О, та и моја ће кућа пропевати!"</p>	
<p>„– Реци ти мени, Мито, је ли Месец удаљен од Земље и колико?</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јесте! – одговори Мита. – Шта, јесте? – упита професор. – Удаљен је! – одговара Мита. – Колико је удаљен? – наставља професор да цедио дговоре од њега. – Много! – одговори Мита Трта и ту стане. ” 	
<p>СИРАНО (усправи се, с извесним акцентом): С Месеца!</p> <p>ГИШ: С Ме...</p> <p>СИРАНО (као да сања): Сати?</p> <p>ГИШ: Луд, ил' мене проба!</p> <p>СИРАНО: Која је то земља? Дан? Годишње доба?</p> <p>ГИШ: Шта?</p> <p>СИРАНО: Свест ми се мути!</p> <p>ГИШ: Али...</p> <p>СИРАНО: Издалека, с Месеца чак падох, као бомба нека!</p>	

43 На основу понуђених асоцијација одреди о којој се личности (име и презиме писца) ради.

псеудоним	краљ Петар I	Поштована децо	фестивал
Мисисипи	нос	јутарњи програм	Вршац
занимања	месец	радио-драма	Тетар на Ђумруку
доживљаји	Марсель	позориште	драма

44. Реши укрштеницу.

1. проповетка фантастичне садржине
2. врста драмског дела
3. тематска јединица, може бити главна или споредна
4. стилска фигура коју препознајеш у примеру *хитар као ласкавица*
5. опис спољашњег простора
6. догађај или део радње који представља мање или више заокружену целину
7. опис унутрашњег простора
8. опис изгледа јунака, његових карактерних особина
9. стилска фигура, опонашање звукова из природе
10. опис природе
11. стилска фигура коју препознајеш у примерима
бистар јошок и тмурно небо
12. низ догађаја уређених хронолошки

Драма

1. Како се зову ликови драме *Биберче*?

- a) Добриша и Свалиша
- b) Добриша и Грлиша
- c) Добриша и Љубиша
- d) Добриша и Јутиша

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Подвуци појмове који се односе на драму Љубише Ђокића *Биберче*.

- радио-драма
- приповедач
- ликови
- лирика
- ала
- дијалог
- пејзаж
- чудесно зачеће

3. Подвуци дидаскалије у одломку из драме *Биберче* Љубише Ђокића и одговори на питање.

ДОБРИША: Истинита прича можда је по среди.

И можда он сада иде правој мети.

СВАДИША: (Уозбиљи се, почеше се по темену.)

То ми није било ни на крај памети.

(Обојица забринуто посматрају у правцу куда је отишао Биберче.)

(Љубиша Ђокић, *Биберче*)

- Коме су намењене дидаскалије?

4. Ком књижевном роду и којој књижевној врсти припада *Кайетан Џон Пийлфокс* Душана Радовића?

- a) епика
- b) драма
- c) радио-драма
- d) телевизијска драма

Заокружи слова испред тачних одговора.

5. Пажљиво прочитај следеће реченице које се односе на одлике радио-драме. Ако је тврђња тачна, заокружи T, ако је нетачна, заокружи H.

- Радио-драма је епска врста..... T H
- Није важан говор глумаца. .... T H
- Изводи се на радију..... T H
- Значајни су звучни ефекти и музика. .... T H
- Монолог је основна форма приповедања..... T H

6. Коју титулу користи Алекса Голић да се представи у драми Јована Стерије Поповића?

- a) гроф
- b) војвода
- c) кнез
- d) барон

Заокружи слово испред тачног одговора.

7. Подвуци особине Сирана из драме *Сирано де Бержерак*.

- наиван
- досетљив
- упоран
- спретан
- безосећајан
- саосећајан

8. Прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

ЈЕЛИЦА: Дакле, ви намеравате издати ваш рајзебешрајбунг?

АЛЕКСА: Засад у шест језика; а по времену видићу.

ЈЕЛИЦА: То је врло лепо... Како сте се унтерхалтовали у Месецу?

АЛЕКСА: Не може боље бити. Баш се онда дододио хофбал. Нас као стране пусте унутра; ја између мога друштва нешто отмјенији био, добио сам чест отворити с тамошњом царицом бал.

a) Наслов дела: _____.

b) Име и презиме аутора: _____.

c) Речи ког страног језика запажаш у подвученим речима у дијалогу?

Језик: _____.

9. Прочитај наведени одломак и одговори на захтеве.

ГИШ (сав занесен, седне на клупу): Тада?

СИРАНО: Тада... (Својим природним гласом.) Има четврт! Више нећу да вас трудим: венчање је прошло!

ГИШ (скочи): Још ћу да излудим! Тај глас? (Врата од куће отворе се. Појаве се лакеји са упаљеним свећњацима. Сирано подигне обод од шешира.) Нос!... Сирано!

a) Књижевни род: _____

b) Књижевна врста: _____

c) Која је улога дидаскалија у наведеном тексту?

10. Заокружи слово испред назива књижевног дела које не припада наведеној групи.

- a) Кираја   b) Лажа и Џаралажа   c) Сирано де Бержерак   d) Аин и Ема

11. Повежи ликове књижевних дела са књижевним делима у којима се појављују.

чудовиште

Лажа и Џаралажа

Гиш

Сирано де Бержерак

барон Голић

Месец најд' џејсијом

господар ивице света

Кайетан Џон Пийлфокс

12. Допуни реченице називима одговарајућих позоришних занимања.

_____ је уметнички руководилац који усклађује и организује сав рад на припремању и извођењу дела (осмишљава ток извођења, бира глумце и дели улоге, даје упутства глумцима и помоћном особљу...).

_____ уз помоћ говора, покрета, геста, мимике и гестикулације оживљава ликове уметничког дела.

_____ је задужен за опремање и изглед сцене.

_____ је задужен за осмишљавање костима.

Моја отаџбина

МОЈА ОТАЦБИНА

Лиртика

1. Прочитај народну песму *Кујунција и Хитропреља* и одговори на захтеве.

„Што се сија крај горе зелене:
Да л' је сунце, да л' је мјесечина?
Нит' је сунце, нит' је мјесечина,
Већ два златна рога од јелена,
У њима су два града грађена,
У једном је кујунција Јанко,
У другоме Јања хитропреља.
Поручује кујунција Јанко,
Поручује Јањи хитропрељи:
„Ој, Бога ти, Јањо хитропрељо,
Да ти пошљем малено повјесмо,
Опреди ми шатор и кошуљу,
А што теби од тога остане,
Ти преди себи у дарове.”

Јања била мудрија од Јанка,
Поручује кујунцији Јанку:
'Ој, Бога ти, кујунција Јанко!
Да ти пошљем малену парицу,
Сакуј мени вјенце и обоце,
А што теби од тога остане,
Поткуј твога добра коња вранца,
Нека ти је међу браћом фала.”

- a) Подвуци врсту лирске песме.

- родољубива
- посленичка
- породична
- митолошка
- љубавна

- b) Заокружи стилски поступак који запажаш у песми.

- описивање
- монолог
- поређење
- дијалог

- c) Шта Јанко поручује следећим стиховима?

„А што теби од тога остане,
Ти преди себи у дарове.”

2.

Прочитај запис из књиге *Стара српска религија и митологија* Веселина Чакановића и одговори на захтеве.

„Панчић је рекао да Србина прати кроз сав његов живот, у радости и жалости, од колевке па до гроба. Он је Божји цвет; (...) Према српским легендама, поникао је он на гробу цара Уроша; или чак на гробу **Спаситељом**; или је постао од суза Светога Саве. Једна легенда каже да Богородица најрадије мирише тај цвет; (...) Као што грчки **Хермес** вади душе чаробним штапом, тако свети **Архангело** вади душе праведника (...)"

Спаситељ – Исус Христос

Хермес – у грчкој митологији гласник богова

Архангело – Архангел Михаило, заповедник небеске војске

a) Која билька је описана у тексту? _____

b) Назив народне песме у којој се овај цвет помиње: _____.

c) Подвуци мотив који ова билька представља у песми.

- мотив здравља   • мотив рата   • мотив рада   • мотив љубави

3.

У заграду испред сваког стиха упиши број (1–6), тако да успоставиш редослед који одговара песми *Наджњева се момак и девојка*.

(____) Кад ујутру бео дан освану,

(____) Момак пије двадест и три чаше,

(____) А девојка ситан везак везе.

(____) Кад увече о вечери било,

(____) Момак лежи, ни главе не диже,

(____) А девојка двадест и четири.

4.

Прочитај песму *Домовина* Душана Васиљева. Одреди која врста лирске песме је у питању.

„Домовина, то није мртва **груда**
која нас гвозденом руком веже;
то је љубав за облак што плови овуда,
за песму, што се овде разлеже;

груда – грумен земље, у облику кугле

свела – увеле

спона – веза

Љубав за класје што богато буја,
за руже што су по гробљима **свеле**,
за тресак летњих, бесних олуја,
за тутутица које се селе.

Домовина, то су све оне **споне**
којима нас живот за се спаја;
радост, кад наша звона зазвоне,
топлота мајчиног загрљаја.

Домовина, то су: жеље тајне,
магла што преко поља плови;
то су наше бајке бескрајне,
домовина – то су сви наши снови.”

- a) родољубива   b) посленичка   c) породична   d) митолошка

Заокружи слово испред тачног одговора.

5. Подвуци мотиве песме *Домовина* Душана Васиљева.

- пролеће • груда • класје • рат • звона • бајка • сан • невреме • песма

6. Прочитај строфи из песме Душана Васиљева, па одговори на питање.

„Домовина, то су све оне споне
којима нас живот за се спаја;
радост, кад наша звона зазвоне,
топлота мајчиног загрљаја.”

- Које речи се римују у наведеној строфи?

_____ и _____
_____ и _____

7. Пажљиво прочитај строфе и одговори на питања.

„У једном крају
Белога света
С надеждом блиста
Сад једна звезда.

О, даље, даље
Од звезде оне,
Да ни облачак
На њу не клоне.”

a) Назив песме: _____.

b) Име и презиме песникиње: _____.

c) Књижевни род: _____.

d) Књижевна врста: _____.

8. У песми Милице Стојадиновић Српкиње лирски субјект захтева од облака да не наткрију звезду која обасјава надом Мајку Тужеђу. Ко је мајка коју сви знамо?

„Која ј' то мајка
Сви је ми знамо,
Јер њену тугу
Давно слушамо”

9. Подвуци стилске фигуре у наведеној строфи.

„Звезде се крију
Небо је мутно,
Облаци с' вију
По небу журно.”

- Назив стилске фигуре: _____.

10. Које осећање доминира у родољубивим песмама?

- a) љубав између момка и девојке;
- b) љубав према домовини;
- c) љубав према природи;
- d) љубав према раду и кућним пословима.

Заокружи слово испред тачног одговора.

11. У ком граду је рођен Алекса Шантић? _____

▲ Спомен-соба Алексе Шантића

12. Прочитај последњу строфу песме *Моја отаџбина* Алексе Шантића и одговори на захтеве.

„И свуда где је српска душа која,
тамо је мени отаџбина моја,
мој дом и моје рођено огњиште.”

a) У ком лицу је испевана песма? _____

b) Заокружи одлике родољубивих песама на које упућују подвучени епитети.

- љубав према домовини
- борба против непријатеља
- заједничка осећања једног народа

13. Заокружи мотиве песме *Моја отаџбина* Алексе Шантића.

- бол срца   • звоно   • патња   • рад   • душе милиона   • земља   • огњиште

14. Заокружи слово испред назива књижевног дела које не припада наведеној групи према књижевном роду.

- a) Јабланова моба
- b) Кујунција и хишареља
- c) Певам ћесму на коју ме ово јамно облачишто вече њобуђује
- d) Женидба Душанова

15. Заокружи слово испред појма који не припада наведеној групи.

- а)** митолошка песма
- б)** родољубива песма
- в)** породична песма
- г)** песма о раду

16. Повежи исказ са врстом народне лирске песме на коју се односи.

- Појављују се Сунце и Месец као ликови у песмама. ....
  - Певају о односима међу члановима породице.....
  - Чест мотив је надигравање момка и девојке.....
  - Помињу природне појаве.....
  - Говоре о љубави мајке према детету. ....
  - Певају о жетви, косидби, берби.....
  - Певају о бићима попут вила, змајева и вештица. ....
  - У њима природа има душу.....
  - Чест мотив је љубав сестре према брату. ....
  - Потичу из времена када су се људи претежно бавили сточарством и земљорадњом.....
- Митолошке
- Породичне
- Посленичке

17. Препознај песму на основу стихова.

Стихови песме	Наслов песме
<i>Руком маше, босиљак мишише: „Лако, лако, моја силна мобо! Сама ми је ћосиођа код гвора (...)"</i>	
<i>„Мене све ране моја рога боле И моја душа с њим йаћи и ђрца.”</i>	
<i>„Облаци сирашини, Ах, куда, куда? Немојиће небо Најкријиши свуѓа!”</i>	
<i>„Љубав за класје што бојашо буја, за руже што су јој ћробљима свеле, за ћресак леђињих, бесних олуја, за ћују ћица које се селе.”</i>	
<i>„Кад ујућију бео дан освану, Момак лежи, ни ћаве не диже, А девојка си џан везак везе.”</i>	

Епика

1. Прочитај стихове и одговори на питања.

„Ој Бога вам, господо ришћанска!
не говорт’те о мом родитељу,
не говор’те, не гријеш’те душе:
није бабо расковао благо
на наџаке ни на буздане,
ни на сабље ни на бојна копља,
ни добријем коњма на ратове;
већ је бабо потрошио благо
на три славна српска намастира”

a) Наслов песме: _____.

б) Заокружи књижевност којој ова песма припада.

народна књижевност ауторска књижевност

в) Књижевни род: _____.

г) Књижевна врста: _____.

А) Подвуци задужбине које је Стефан Немања изградио.

• Хиландар • Милешева • Грачаница • Студеница

И) Зашто је народни певач изградњу ових грађевина приписао Савином оцу?

2. Подвуци епитете наведеним у стиховима.

„Трећу бабо саградио цркву:
Миљешевку на Херцеговини,
красну славну Сави задужбину,
вјечну кућу на ономе св’јету,
да с’ и њему поје летурђија
оног св’јета, као и овога.”

3. О чему говоре епске народне песме?

а) о раду

б) о митолошким бићима

в) о значајним историјским догађајима, личностима и појавама

г) о лепотама природе

Заокружи слово испред тачног одговора.

4. Кога побеђује Милош Војиновић у народној епској песми Женидба Душанова?

а) маслачка б) баука в) Балачка г) паука

Заокружи слово испред тачног одговора.

5. Поред особина које се односе на лик Милоша Војиновића из народне епске песме *Женидба Душанова* заокружи слово **T**, а поред оних особина које се не односе на његов лик, заокружи слово **H**.

- јунаштво ..... **T** **H**
- праведност ..... **T** **H**
- оданост ..... **T** **H**
- пожртвованост ..... **T** **H**
- свирепост ..... **T** **H**
- непокорност ..... **T** **H**
- лукавост ..... **T** **H**

6. Подвуци одреднице које се односе на књижевно дело *Женидба Душанова*.

- лирика • родољубива песма • Стефан Немања • Латини • задужбина • просидба
- превара • аждаја • прерушавање • пљачка • литургија • жртва

7. Подвуци поређење у наведеним стиховима из народне епске песме *Женидба Душанова* и одговори на питања испод.

„Када дође ће стоје ћевојке,
збаци с главе бугарску шубару,
скиде с леђа бугар-кабаницу,—
засија се скерлет и кадифа,
засјаше се токе на прсима
и злаћене ковче на ногама:
сину Милош у пољу зелену
као јарко иза горе сунце —”

- a) Зашто су Латинке девојке потцениле Милоша Војиновића?

- b) Да ли изглед Милоша Војиновића који је описан у наведеним стиховима одговара изгледу јунака на слици Паје Јовановића? Образложи свој одговор.

▲ Паја Јовановић, *Женидба Душанова* (1904)

8. Наведи о чему певају следеће врсте епских народних песама.

- a) Епске народне песме старијих времена певају о:

- b) Епске народне песме средњих времена певају о:

- c) Епске народне песме новијих времена певају о:

---

9. Коју стилску фигуру представљају наведени спојеви речи?

- прси јуначке
- бијели Призрен
- помамни кулаш
- равно поље

• Назив стилске фигуре: _____.

10. Како су се звала браћа Мрњавчевићи?

- a) Драгутин, Милутин и Константин;
b) Мирко, Славко и Петко;

- b) Вукашин, Угљеша и Гојко;
g) Предраг, Ненад и Стојан.

Заокружи слово испред тачног одговора.

11. Ком тематском кругу епских народних песама припада песма *Уроши и Мрњавчевићи*?

- a) покосовском   b) косовском   c) преткосовском

Заокружи слово испред тачног одговора.

12. Прочитај стихове и одговори на питања.

„Ни по бабу ни по стричевима,
већ по правди бога истинога.”

- a) Ком женском лицу епских песама припадају наведене речи?

Име књижевне јунакиње: _____.

- b) Зашто су њене речи свевремене?

_____

13. Пажљиво прочитај стихове и одговори на питање испод.

„Твоје лице св'јетло на дивану,
твоја сабља сјекла на мејдану!
Нада те се не нашло јунака!
Име ти се свуда спомињало
док је сунца и док је мјесеца!”

- Шта представљају наведени стихови?

- a) клетва   b) молитва   c) савет   d) благослов

Заокружи слово испред тачног одговора.

14. Подвуци сталне епитете у наведеним стиховима из народне епске песме *Уроши и Мрњавчевићи*.

„Пише књигу Вукашине краљу,
пише књигу и шиље чауша
до Призрена, града бијелога,
до онога протопоп-Недељка:
нека дође на Косово равно
да он каже на коме је царство:
он је св'јетла цара причестио,
причестио и исповједио,
у њега су књиге староставне.”

▲ Душанов законик

књиге староставне – руком исписане
књиге на пергаменту

15. Како је Вук Каџић називао епске народне песме?

- а) дугачке   б) мушке   в) трагичне   г) женске

Заокружи слово испред тачног одговора.

16. Како се назива епска народна песма чији је сваки стих испеван у десетерцу?

---

17. Заокружи слова испред оних стихова који су испевани у десетерцу.

- а) *Певам дању, ћевам ноћу;*
б) *Не ћлачам само с болом своја срца;*
в) *Песмо моја, закићи се цвећом;*
г) *Говори му српски цар Стјепане;*
А) *Мама ми каже: – шашаво моје;*
Ђ) *У селу влада мир. Још нико уснао није;*
Е) *Пољана сребрна, бела;*
Ж) *Момак нажње двадесет и шри сноја;*
З) *Ако се једном дојоди;*
И) *Облаци сирашини.*

18. Ко су аутори наведених дела?

- а) О *должном љочиштанију к наукам* _____
б) *Живој и обичаји народа српској* _____

19. Прочитај одломак и одговори на захтеве.

„На некијем мјестима (као у Сријему) кад дожању њиву па пођу кући на вечеру, онда дјевојке начине од марама барјаке, па онако с барјацима иду пјевајући, као какви сватови или војници; кад дођу пред кућу, онда пободу барјаке у земљу.”

- а) Назив дела из ког је одломак: _____.
б) Име и презиме аутора: _____.
в) Подвуци поређење које запажаш у одломку.

20. У сваком пару подвуци онај појам који се односи на прело.

• јутро – вече	• моба – зарада
• сватови – разговор и шала	• обред – обичај

21. Заокружи прозна књижевна дела.

- *Свети Саво*   • *Зимско јутро*   • *Шашава ћесма*   • *Песмо моја*
• *Хајдуци*   • *Москови*   • *Уроши и Мрњавчевићи*

22. Подвуци наслове књижевних дела написаних у стиху.

Шљива, Хајдуци, Москови, Женидба Душанова, Мајка Јова у ружи родила,
Доживљаји Тома Сојера, Сребрне ћесачице, О љубави ћрема науци

23. Која од наведених песама не припада преткосовском тематском кругу народних епских песама?

- a)** Уроши и Мрњавчевићи
- б)** Женидба Душанова
- в)** Јабланова моба
- г)** Свети Саво

Заокружи слово испред тачног одговора.

24. Разврстай следећа књижевна дела према томе да ли припадају народној или ауторској књижевности.

Биберче (бајка),	Зеленбабини дарови,
Ајдаја и царев син,	Зимско јутро,
Вила зига ћраг,	Биберче (драма),
Највећа је жалоси за браћом,	Хобић,
Женидба Душанова,	Моја отаџбина,
Еро с оноћа свијета,	Сиррано де Бержерак,
Дјевојка цара надмудрила,	Аїн и Ема,
Јабланова моба,	Кад књиће буду у моди

Народна књижевност	Ауторска књижевност

Решења

СВЕТ ЉУБАВИ

Лирика

- 1.** в).
- 2.** а) *Највећа је жалост за братом*; б) десетерац.
- 3.** г).
- 4.** народне лирске породичне песме; О породичним односима.
- 5.** успаванке.
- 6.** б).
- 7.** /
- 8.** „нек је бијел к'о бијела вила” – поређење; „бијела вила у свилу повила” – епитет; „ситне зубе два низа бисера” – епитет.
- 9.** стих – Један ред у песми.; рима – Подударање једног или више слогова у последњим речима у стиховима.; ритам – Равномерно понављање различитих елемената песме.; строфа – Део песме обично састављен од више стихова.
- 10.** в).
- 11.** а).
- 12.** деминутив, рима, осмерац.
- 13.** в).
- 14.** лирски субјект.
- 15.** земљица, звездица, сестрица, пчелица, беша.
- 16.** (3); (4); (2); (1).
- 17.** б).
- 18.** „Познаће те | да си чедо миља,
Да ти љубав | мајка и дадиља.”
- 19.** а) катрен, десетерац.
- 20.** в).
- 22.** „Шта се то забива I у твојој глави?”
- 23.** лирски субјекат – приповедач; песничка слика – догађај; проза – стих; осећање – дешавање.

24.

Народна песма	Ауторска песма
<i>Највећа је жалост за братом</i>	<i>Шашава песма</i>
<i>Мајка Јова у ружи рођила</i>	<i>Песмо моја</i>
<i>Нина, сине, сан те преварио</i>	<i>Певам дању, певам ноћу</i>
<i>Двије сеје брата не имале</i>	
<i>Играло је девет брата</i>	

Епика

- 1.** а), в).
- 2.** б), г), ђ).
- 3.** а) Чича Јордан; б) Стеван Сремац; в) епика; г) приповетка; д) Чича Јордан.
- 4.** а), г), д).
- 5.** тишлерај – немачки језик.
- 6.** а) *Хајдуци*; б) Бранислав Нушић; в) епика; г) роман; д) 20. век; ђ) Мита Трта.
- 7.** Жика Дроња, Миле Врабац, Сима Глуваћ, Мита Трта, Лаза Цврца, приповедач.
- 8.** а) Н; б) Н; в) Т; г) Н; д) Т; ђ) Н.
- 9.** а).
- 10.** Т; Н; Т; Т; Н; Н.
- 11.** 3.; 2.; 1.
- 12.** а) прво лице, нарација; б) пас.
- 13.** приповетка, пријатељство, писмо, Динго, епика, усамљеност.
- 14.** оданост, жеља за авантуром, усамљеност.
- 15.** б), в).
- 16.** а) Шала; б) А. П. Чехов; в) новела; г) нарација.
- 17.** а) руски језик; б) епика.
- 18.** пролеће, санкање, ледени брег, успомена, ветар.
- 19.** 3.; 2.; 1.
- 20.** Н; Н; Т; Т; Т.

- 21.** Аги: радозналост, саосећајност, добродушност, усамљеност; Ема: радозналост, креативност, неустрашивост, саосећајност, брижност, великодушност, добродушност, усамљеност.
- 22.** пејзаж – портрет; прво лице – треће лице; деца – Аги; епитет – поређење.
- 23.** а) високу, бљутаве, велика, страшна; б) велика и страшна као оклопна крстарица.
- 24.** Миона – *Прва бразда*; Андреас Сам – *Дечак и љас*; Сима Глуваћ – *Хајдуци*; Нађењка – *Шала*; Диле – *Чича Јордан*.

Књижевно дело	
Шала	
Чича Јордан	
Хајдуци	
Прва бразда	

25. Стеван Сремац Бранко Радичевић Милован Глишић Бранислав Нушић

Књижевно дело	Аутор
Чича Јордан	Стеван Сремац
Дечак и љас	Данило Киш
Кирија	Бранислав Нушић
Аги и Ема	Игор Коларов
Песмо моја	Јован Јовановић Змај
Певам дању, јевам ноћу	Бранко Радичевић

26. усправно: ¹цезура ²приповетка ⁴роман ⁷осмерац;
водоравно: ³псеудоним ⁵моностих ⁶приповедање ⁸лирика.

Драма

- 1.** а) Кирија; б) Бранислав Нушић; в) драма; г) једночинка (комедија); д) 20. век.
- 2.** Нови Сад, Лесковац, Аустралија, Шпанија.
- 3.** а) дидаскалије (ремарке).
- 4.** машта, наследство, родитељска љубав, путовање.
- 5.** усправно: ¹костимограф ²дијалог ³чин ⁶монолог ⁷сцена;
водоравно: ⁴лице ⁵једночинка ⁸сценограф.

Чари природе, мудрости и знања Лирика

- 1.** а).
2. 1; 3; 1; 2.
3. ноћна, свежи, јутарњи, мирне, благ, студеним, голе.
4. а) 2; 4; 3; 1; б) лупнувши, звиђање, шум.

Визуелне слике	Акустичке слике
зима	петао
јутро	ловац
мраз	јутарњи дах ветра
ноћна кандила	гранчице

- 6.** плес, јеле, снег, борови.
7. смеју се, нишу, смеју, ломе, веју, трче; персонификација.
8. поређење – „У вечер беле скунте свију као птице крила.”; персонификација – „Борова шума цела, шума ћути и гледа.”; епитет – „Трче на сребрним прстима.”

- 9.** г).
10. в).
11. в).
12. персонификација.
13. догоди и моди; крене и манекене; чланове и фанове.
14. Десанка Максимовић – *Сребрне ћелесачице*; Војислав Илић – *Зимско јутро*; Пеђа Трајковић – *Кад књије буду у моди*; Милован Данојлић – *Шљива*; Јован Јовановић Змај – *Песмо моја*; Бранко Радичевић – *Певам дању, јевам ноћу*; Мирослав Антић – *Шашава џесма*.

Врста строфе
моностих
катрен
дистих

Наслов песме
Певам дању, јевам ноћу
Зимско јутро
Нина, сине, сан ће ћреварио / Усћаванка

Епика

1. (7); (5); (2); (13); (14); (3); (6); (12); (9); (11); (10); (8); (4); (1).
2. Т; Т; Н; Т; Н; Т.
3. „А кад му жена каже да је отишао уз поток, онда он брже-боље скочи на гола коња, па поћерај уз поток!“ – нарација; „– О, како га не бих виђео! Он је мој први комшија. – Па како је, Бога ти, како живи?“ – дијалог; „Еро докопа новце, па метне у њедра, па бјежи уз поток.“ – нарација.
4. а), г), ђ).
5. в).
6. цар: сујета; девојка: мудрост, сналажљивост, разумност, смелост.
7. ауторска књижевност – народна књижевност; епика – драма; новела – бајка; нарација – портрет.
8. Н; Н; Т; Н.
9. а), в).
10. **Врста народне умотворине**

пословица
загонетка
брзалица
пословица
питалица
брзалица
загонетка
11. Кад се преврне – пуно, кад се изврне – празно. – капа; Кућа у горици на једној ножици. – печурка; Бела њива, црно семе, мудра глава која сеје. – књига и перо; Црљен зеко по пећини звечи. – језик; Ти носиш мене, ја носим тебе. – обућа.
12. а) Робинсон Крусо; б) Данијел Дефо; в) епика; г) роман.
13. а) приповедање у првом лицу.
14. г).
15. У Хамбургу.
16. а) као камени пршљенови, увучен у се као добра и ћутљива тврђава која не зна за предају или издају, танки и бели као првићење; б) Принципов мост; в) дескрипција;
17. 1961. године.
18. (више могућих решења)
19. а), б).
20. а) науци;
б) учење, образовање, просвећеност.

Наслов дела	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Еро с оноћа свијета</i>	епика	народна шаљива прича
Антон Павлович Чехов – <i>Шала</i>	епика	ауторска новела
Пеђа Трајковић – <i>Кад књије буду у моди</i>	лирика	лирска мисаона песма
<i>Дјевојка цара надмудрила</i>	епика	народна новела
Бранислав Нушић – <i>Кирија</i>	драма	једночинка
Милован Данојлић – <i>Шљива</i>	лирика	лирска описна песма
Иво Андрић – <i>Мосићови</i>	епика	есеј
Данијел Дефо – <i>Робинсон Крусо</i>	епика	роман

22. Иво Андрић   Вojислав Илић   Пеђа Трајковић   Доситеј Обрадовић

Чудесни походи и авантуре Лирика

1. г).
2. в).
3. персонификација; мила.
4. златна; бисерна; шкерлетна; градивни приdevи.
5. а), б), д).
6. Т; Т; Т; Т.

Епика

1. помоћници: баба, два хрта; помоћно средство: три шиљике.
2. Н; Н; Т; Т; Т; Т.

Реалистични мотиви	Фантастични мотиви
лов	врабац који говори
пећина	аждаја
три сина	дивљи вепар искаче из аждаје
венчање	зец искаче из дивљег вепра
баба	голуб у зецу

4. женска приповетка – новела; познато име царевог сина – понављање броја три.
5. 1. њен син велики као јаблан; 2. сав се град слегне као на чудо; 3. бео дан; 4. жена нероткиња; дете као бiberово зрно.
6. а) епика; б) народна бајка.
7. позитивни јунак – негативни јунак; лукавост – досетљивост; саосећајност – себичност; истина – лаж.

8. Реалистични мотиви	Фантастични мотиви
мајка	чудесно зачеће
царева наредба	сан
језеро	дете малено као биберово зрно
прстен	ала
супарник	три златне јабуке
љубав	преобразај (промена јунака)
лик цара	

9. A; A; H; H; A; H; A; H.

10. а).

11. в).

12. а) епика; б) ауторска бајка;
в) дескрипција.

13. в).

14. ¹поређење; ²епитет; ³персонификација.

15. небеска тела, охолост, свирала, три жеље, лепота, мач.

16. хладно га погледа Златокоса; Зањиха се младић као да је јак ветар трску повио, али ни овога пута не уступкну; обрати се Златокосој с прекором у гласу.

17. б).

18. дечак/приповедач – бајка;
деда/приповедач – роман;
Ехеј двор – Чардак ни на небу ни на земљи; поезија – мушки и женско приповедање.

19. в).

20. крцкање, лупкање, пуцкетање.

21. писац; приповедач; главни јунак.

22. в).

23. а) *Хобић*; б) Џ. Р. Р. Толкин;
в) ентеријер (и екстеријер).

24. в), г), д), ђ), е).

25. обимно прозно књижевно дело – кратко прозно књижевно дело;
неименовани јунак – мноштво ликова; судбине ликова су међусобно повезане – срећан крај;
драма – епика;
мноштво догађаја – описује један догађај.

26. г).

27. в).

28. T; T; H; T; H; H.

29. в).

30. в).

31. поглавље – чин; Петко – Хаклбери Фин; фабула – цезура; псеудоним – непознати аутор.

32. а).

33. приповедање у првом лицу.

34. 3.; 2.; 1.

35. б).

36. шмутнути – побећи;
догодовштина – анегдота, занимљив догађај;
нажврљати – неуредно написати или нацртати;
прекардашити – претерати у нечemu.

37. Гроздана Олујић – *Златокоса*;
Горан Петровић – *Месец над шешијом*;
Марк Твен – *Доживљаји Тома Сојера*;
Бранко Ђопић – *Поход на Мјесец*;
Душко Радовић – *Капетан Џон Пијалфокс*.

38.

Наслов дела	Књижевни род	Књижевна врста
<i>Вила зига траг</i>	лирика	народна лирска митолошка песма
Ивана Нешић – <i>Зеленбабини дарови</i>	епика	ауторска бајка
Иво Андрић – <i>Мостови</i>	епика	есеј
Горан Петровић – <i>Месец над шешијом</i>	епика	приповетка
Гроздана Олујић – <i>Златокоса</i>	епика	ауторска бајка
<i>Ајдаја и царев син</i>	епика	народна бајка
Душко Радовић – <i>Капетан Џон Пијалфокс</i>	драма	радио-драма
Љубиша Ђокић – <i>Биберче</i>	драма	драма за децу

39.

Књижевно дело
<i>Ајдаја и царев син</i>
<i>Доживљаји Тома Сојера</i>
<i>Биберче</i>
<i>Хобић</i>

40.

Приповедање у првом лицу/ Приповедање у трећем лицу
приповедање у првом лицу
приповедање у трећем лицу
приповедање у првом лицу

41.	Врста описивања
екстеријер	
портрет	
ентеријер	

42.	Монолог/Дијалог
монолог	
дијалог	
дијалог	

44. усправно: ¹бајка ²комедија ³мотив
⁵екстеријер ⁷ентеријер ⁸портрет
¹⁰пејзаж;
водоравно: ⁴поређење ⁶епизода
⁹ономатопеја ¹¹епитет ¹²фабула.

Драма

1. а).
2. приповедач, ликови, ала, дијалог, пејзаж, чудесно зачеће.
3. СВАДИША: (Узбиљи се, почеше се по темену);
ДОБРИША, СВАДИША: (Обојица забринуто посматрају у правцу куда је отишао Биберче).
4. б), в).
5. Н; Н; Т; Т; Н.
6. г).
7. досетљив, упоран, спретан, саосећајан.
8. а) Лажа и паралажа;
б) Јован Стерија Поповић;
в) немачки језик.
9. а) драма; б) комедија.
10. г).
11. чудовиште – *Кайетан Цон Пийлфокс*;
Гиш – *Сирено де Бержерак*;
барон Голић – *Лажа и паралажа*;
господар ивице света – *Месец над шешијом*.
12. редитељ; глумац; сценограф; костимограф.

Моја отаџбина

Лирика

1. а) посленичка;
б) дијалог;
в) Иказује своју жељу да... (доврши).
2. а) босиљак;
б) *Лабланова моба*;
в) мотив љубави.
3. (4); (2); (6); (1); (5); (3).
4. а).
5. груда, класје, звона, бајка, сан, песма.
6. споне и зазвоне; спаја и загрљаја.
7. а) *Певам ћесму на коју ме ово шамно обличиšto вече ћобуђује;*
б) Милица Стојадиновић Српкиња;
в) лирика;
г) родољубива лирска песма.
8. Србија.
9. персонификација.
10. б).
11. Мостар.
12. а) У првом лицу;
б) љубав према домовини; заједничка осећања једног народа.
13. бол срца, патња, душе милиона, земља, огњиште.
14. г).
15. б).
16. Митолошке песме: Појављују се Сунце и Месец као ликови у песмама.; Помињу се природне појаве.; Певају о бићима попут вила, змајева и вештица.; У њима природа има душу.
Породичне песме: Певају о односима међу члановима породице.; Говоре о љубави мајке према детету.; Успаванка је једна од врста ових песама.; Чест мотив је љубав сестре према брату.
Посленичке песме: Чест мотив је надигравање момка и девојке.; Певају о жетви, косидби, берби.; Певају се током рада и након рада.; Потичу из времена када су се људи претежно бавили сточарством и земљорадњом.

17.	Наслов песме
	Јабланова моба
	Моја оштацбина
	Певам јесму на коју ме ово шамно облачишћо вече љубуђује
	Домовина
	Наджњева се момак и девојка

Епика

1. а) Свети Саво; б) народна књижевност; в) епика; г) епска народна песма; д) Хиландар, Студеница.
2. красну, славну, вјечну, ономе, оног, овога.
3. в).
4. в).
5. Т; Т; Т; Т; Н; Т; Т.
6. Латини, просидба, превара, прерушавање, жртва.
7. а) Због изгледа, одевања.
8. а) Немањићима, Мрњавчевићима, о Марку Краљевићу, о косовским јунацима, Бранковићима, Јакшићима и Црнојевићима;
- б) хајдуцима и ускоцима;
- в) ослобођењу Србије и о ослобођењу Црне Горе.
9. стални епитет.
10. б).
11. в).
12. а) Мајка Јевросима.
13. г).
14. Вукашине краљу; града бијелога;
Косово равно; св'јетла цара;
књиге староставне.
15. б).
16. десетерачка песма.
17. в), г), д).
18. а) Доситеј Обрадовић;
- б) Вук Стефановић Караџић.
19. а) Моба; б) Вук Стефановић Караџић;
- в) с барјацима иду пјевајући, као какви сватови или војници.
20. јутро – вече; моба – зарада;
сватови – разговор и шала; обред – обичај.

21. *Хајдуци, Мостови.*
22. *Шљива, Женидба Душанова, Мајка Јова у ружи родила, Сребрне љесачице.*
23. в).

24.	Народна књижевност	Ауторска књижевност
	Биберче (бајка)	Зеленбабини дарови
	Ајдаја и царев син	Зимско јућро
	Вила зида <i>іраг</i>	Биберче (драма)
	Највећа је жалосић за брайтом	Хобит
	Женидба Душанова	Моја оштацбина
	Еро с оноћа свијета	Сирено де Бержерак
	Дјевојка цара најмуздрила	Аїн и Ема
	Јабланова моба	Кад књиће буду у моди

Литература

- Андић, Иво, *Москави (одломак)*, у: Андић, Иво, *Стазе, лица, прегеди*, Дерета, Београд, 2004.
- Антић, Мирослав, *Шашава јесма*, у: *Антилологија српске љоезије за децу* [пр. Радовић, Д.], Српска књижевна задруга, Београд, 1995, стр. 331.
- Данојлић, Милован, *Шљива*, у: Данојлић, Милован, *Родна људина*, Београдски издавачко-графички завод, Београд, 1972, стр. 37.
- Дефо, Данијел, *Робинсон Крусо (одломак)*, у: Дефо, Данијел, *Робинсон Крусо*, [с енглеског превела Војислава Богојевић], Дерета, Београд, 2002.
- Ђокић, Љубиша, *Биберче (одломак)*, у: Ђокић, Љубиша, *Биберче: љозоришни комад за децу у стиховима у IV чина са јролојом: љо народно љријовејки*, Дечја књига, Београд, 1955.
- Киш, Данило, *Дечак и љас (одломак)*, у: Киш, Данило, *Рани јади*, Београдски издавачко-графички завод, Београд, 2002.
- Коларов, Игор, *Аи и Ема (одломци)*, у: Коларов, Игор, *Аи и Ема*, Bookland, Београд, 2014.
- Максимовић, Десанка, *Сребрне љесачице*, у: Максимовић, Десанка, *Песме*, Српска књижевна задруга, Београд; Матица српска, Нови Сад, 1969, стр. 71.
- Нешић, Ивана, *Маљуци (одломак)*, у: Нешић, Ивана, *Зеленбабини дарови*, Креативни центар, Београд, 2013.
- Олујић, Гроздана, *Златникоса*, у: Олујић, Гроздана, *Принц облака*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2003.
- Петровић, Горан, *Месец нај штетијом (одломци)*, у: Петровић, Горан, *Осирво и околне љиче*, Просвета, Београд, 1996.
- Радовић, Душан, *Кайетан Џон Пайлфокс (одломак)*, у: Радовић, Душан, *Доколице*, Српска књижевна задруга, Београд; Матица српска, Нови Сад, 1972, стр. 182–199.
- Ростан, Едмон, *Сирано де Бержерак (одломак)*, у: Ростан, Едмон, *Сирано де Бержерак*, [с француског превео Милан Димовић], Новинарско-издавачко предузеће, Београд, 1960.
- Твен, Марк, *Доживљаји Тома Сојера (одломак)*, у: Твен, Марк, *Доживљаји Тома Сојера*, [с енглеског превео Станислав Винавер], Просвета, Београд, 1968.
- Толкин, Џ. Р. Р., *Хобит (одломак)*, у: Толкин, Џ. Р. Р., *Хобит*, [с енглеског превео Данко Јешин], Чаробна књига, Београд, 2012.
- Трајковић, Пеђа, *Како књије буду у моди*, у: *Антилологија књижевности за децу*, [пр. Опачић, З.], Издавачки центар Матице српске, Нови Сад, 2018, стр. 334–335.
- Ђопић, Бранко, *Поход на Мјесец*, у: Ђопић, Бранко, *Баштића сљезове боје*, Завод за уџбенике, Београд, 2015.
- Чехов, Антон, Павлович, *Пријовејике*, [с руског превео Миодраг М. Пешић], Ново поколење, Београд, 1952.